

POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI

NAŠ DOM

LIST ZA LJUDSKO PROSVETO

XX.

1928.

9/

JANUAR

»Naš dom« izhaja 1. v mesecu. Naročnina za vse leto 20 Din (za naročnike »Slov. Gospodarja« 12 Din), za Italijo 10 lir, za Avstrijo 3½ š, za Ameriko ¼ Dol.

Posamezna številka velja 2 Din — ne glede na to, ali ima list 32 ali 16 strani.

Naročnino treba poslati vsaj za četrť leta do 20. januarja. Kdor niti teh 5 Din (oziroma 3 Din) ne bo poslal, ta druge številke ne dobi več. Poverjeniki, ki imajo list za razprodajo, naj obračunajo z nami do 25. januarja.

Ne zamerite, če ste dobili položnico, čeprav ste naročnino že plačali; je pač pomota. Dajte položnico znancu, da si list naroči!

Sotrudnik! Hvala Bogu, lepo število se nas je nabralo. Imamo za ta letnik lep popis romanja na Velehrad (plemenite naše prijateljice gđc. prof. M. Štupca); popis božje poti Novi Lurd pri St. Jerneju na Dol. (veleč. g. žpk. L. Kolbezen v Ljubljani); lepo igrico za proslavo fantovskih Marijinih družb, ki je pri Sv. Benediktu zelo uspela (vlč. g. svetnik Gomilšek); romanje k Devici Mariji v Pušcavi (R. Legvart); popis Starega gradu v Studenicah (J. Kitek); goro Oljko (Urška); nekaj črtic, polnih domače šegavosti, (od vlč. g. Krevha); črtice našim čitateljem znanega C. Miklavca, Grišnikovega Janeza, Fr. Juha itd.; s Koroškega krasen članek o ljubezni do domovine; članek o Grizoldu iz Ruš; pesmi V. Habjaniča, Višavske, Savinke, Nete, Gojmira Gorjanka, Leponjivčana itd. »Naš dom« je pač le revna bajtica in ne pride vse naenkrat vanj; počasi pa bo vse šlo. Vsi moramo delati zanj; saj smo se vsi — od urednika do zadnjega naročnika — zbrali iz čiste ljubezni okoli njega. Mi še ne uživamo sadov dela, ker »Naš dom« še ni tak, kakor bi želel biti. Če pa bomo zvesti, vztrajni in potrpežljivi, bo postal v nekaj letih najlepši mladinski list. Ko bomo mi že stari, pa bomo gledali »Naš dom« ves razcvetel, bomo rekli: E, mi smo ga na noge postavili takrat, ko je bil že čisto na kantu! — Kajne, da bomo? Namerč na noge ga postavili! Ta številka je na 32 straneh; pa ne smete misliti, da bo vsaka tako; bi nam že čez pol leta zmanjkalo denarja. Če pa bo 10.000 naročnikov, bo vsak mesec na 32 straneh, drugače le na 16 straneh. Med najbolj vnetimi sotrudniki se moramo posebno T o n ě k i iz P o l j č a n zahvaliti. Kaj mislite, koliko naročnikov je spravila skupaj? — Sto! Sto! Ali ni to lepo? Bog ji povrnil Veliko se je trudila, veliko je tudi dosegla. Kaj mislite, koliko naročnikov bi imel »Naš dom«, če bi bilo sto takih Tončk? Izračunajte! — Tudi drugje so se postavili po svojih močeh. Iz Makol—Laporja so kar en dan poslali 13 novih naročnikov in ves denar. »Dekle s Hajdine« je pridobilo nad 30 naročnikov. In menda ga ni nobenega našega dopisnika, ki nam ni poslal vsaj 4 nove naročnike. Bog jim povrni trud! Ta mesec boste lahko še marsikaj napravili za »Naš dom«. Saj mislimo, da ste s to številko zadovoljni in jo boste lahko priporočali.

Urednikova pošta. Fr. J. u g. Vaš nasvet smo upoštevali, ker imate zelo prav. Dopise smo pač tiskali z malimi črkami, ker bi jih drugače ne spravili toliko v list. — T i n e. Vaša pesmica je dobra ljudska pesmica in jo bomo tiskali. Pa se še kaj oglasite! — S v. L e n a r t nad š k o f j o L o k o: L. Bergant, srčna hvala za drugo pismo. Storili bomo po Vaših nasvetih. Prosimo, ostanite nam zvesti! — F r a n j o L e t n a r, ekonom v Koprivnici na Hrvaškem je naročil svoji sestri v Kamniku N. d., češ, da je N. d. v resnici naš slovenski dom. — J o z e f a Z a v e c, Sv. Barbara v Halozah. Upam, da ste dobili odgovor. Vašega pisma še nisem dobil, ker gđc. Št. te dni ni v Mariboru. Drugo naj velja vse po Vaših željah! Iskrene pozdrave! — S l o v e n s k a K r a j i n a: Prvi članek o Vaši zemlji — »Prekmurski pozvači« — smo dobili od Prekmurca. Upamo, da se bo N. d. razširil tudi med vas.

Dopisnik! Kadar pišete različne stvari, prosimo, da napišete na poseben list, kar je za upravo; za ugankarskega urednika tudi poseben listek in za urednika tudi poseben listek. Drugače se rado zgodi, da se dopisi pomešajo; potem pa se lahko kaj izgubi.

Bukovci niže P'uja. Ker se dandanes že vse budi, kjebodi kako društvo dozori, tako poročam tudi o našem majhnem društvu. Vem, da smo že daleč naokrog znani pleh-muzikanti Gasilnega društva v Stojincih. Sedaj, ko je že 10 let doteklo naše godbe, smo šele dozoreli, da se je vzbudilo naše ime »Zarja«, katero nam je prineslo novo društvo, ki se kliče danes: Glasbeno društvo »Zarja« pri Sv. Marku niže Ptuja. Ponujamo se daleč na okrog, saj nas ni več kakor devet; zato mi bolj napihnemo. Vem, da je že danes slabo za denar, bolj pa še ljudem za muziko, pa vendar, kjerkoli stoji danes Gasilno društvo, ako torej nujno potrebuje, naj se zglašni na naše mlado društvo, da Vam gremo pomagat. Tako prosim, pomagamo društvom, da bodo napredovala. — Glasbeni tajnik.

Vsem, ki se trudijo za »Naš dom«, da ga postavimo na noge, daj božično Dete obilo blagoslova!

*„Želim mnogo uspeha pri „Našem domu“,
ki naj bi se obilo razširil po slovenski domovini.“*

*(Iz pisma našega nadpastirja in pokrovitelja, prevzvišenega vladike
in škofa msgr. dr. Andreja Karlina — uredniku.)*

BOŽIČNI OBIČAJI V PTUJSKI OKOLICI.

(Dr. Fr. Kotnik.)

Božični čas se prične z adventom; zato se vrsti v njem več praznikov in običajev, ki so vsi v zvezi z Božičem, oziroma novim letom, bodisi da so običaji krščanski, bodisi, da so še ostanki poganskih praznikov. V opisu sledim beležkam Antona Vogrinca, petošolca ptujske gimnazije, ki je doma pod Haložami. Lansko leto je imel o božičnih običajih svojega domačega kraja govorno vajo. Nato mi jih je spisal v zvezek. Nekaj gradiva je iz drugih virov. Haložani se starih božičnih običajev tako drže, da se jim zdi, da brez njih ni veselih božičnih praznikov.

Podajam samo gradivo ter si razlago pridržujem za poznejši čas in za kak znanstven časopis.

Sv. Barbara.

Na Barbarino odrežejo ptujska mestna dekleta slivovih, višnjevih ali črešnjevih vejic ter jih postavijo v sobo v posodo, napolnjeno z vodo. Ker kmetice že poznajo ta običaj, prinašajo vejice tudi že na trg.

Če se vejice do svetega posta razcvete, potem je prihodnje leto gotovo poroka. Vejice se baje vse razcvetijo; zato se v Ptujju skoraj vsa dekleta pomožijo. Statistika v mestnem proštijško-nadžupnijskem uradu bi to trditev gotovo dokazala. V okolici pa hodijo šolarski fantje zjutraj ob treh, štirih, »Barbare voščiti«. Pred okni vpijejo:

Bog Vam daj dosti sreče,
pa naj mokro dol teče,
da bi imele kobile piščeta,
koklje teleta,
krave žrebeta itd.

Po voščilu dobijo od gospodarja ali gospodinje darilo v denarju, nekateri si ga precej naberejo. (Budina). Na dan sv. Barbare ne sme nobena ženska v mlin, ne sme prinesiti in nič odnesti; sploh blizu ne sme, ker ima mlinar drugače vse leto nesrečo in se vse polomi. (Budina).

Lucijino.

Na Lucijino (12. decembra) vstane gospodinja že ob dveh zjutraj ter gre z veliko posodo za zrnje v žitnico. To posodo napolni z najrazličnejšim zrnjem — kolikor vrst ga je pač v žitnici. Od vsakega zrnja vzame merico, kakor se ji zdi. Zrnje nato zmeša in zmelje na domačih žrmljah tako, da jih narobe goni. Ko je zrnje zmleto, speče presen kruh, ki ga mora družina že pred solnčnim vzhodom pojesti. Ta kruh velja za dobro zdravilo zoper steklino.

Na Lucijino pričnejo nekateri Haložani delati čarovniški stolec. Ta stolec delajo od Lucijinega do Božiča — 12 dni. Pred solnčnim vzhodom mora pridejati stolcu les, ki pa mora biti vedno iz druge tvarine in tudi tisto jutro vrezan. Kolikor dni (12), iz toliko vrst lesa mora biti stolec narejen. Med vsem delom se ne sme umiti, nič moliti in nič v cerkev hoditi. Ko je na božični večer stolec gotov, ga mora nesti k polnočnicam. Med službo božjo mora stati pred cerkvenimi vrati. Pri povzdigovanju poklekne mož ali fant, ki je napravil stolec, na eno nogo in pogleda čez stolec. Tedaj vidi vse coprnice z latvicami na glavi in z lučjo v roki; ponekod pravijo, da gledajo coprnice nazaj in jih tako mož s stolca lahko spozna. Ko jih zagleda, mora hitro zbežati v kako hišo ali čez tri potoke, kajti drugače ga coprnice razdrobe v solnčni prah. Izdati pa jih nikoli ne sme; če bi jih izdal, ne bi nikdar več smel iti po solnčnem zahodu iz domačega dvorišča. Če bi coprnice izdajalca dobile po solnčnem zahodu izven domačega dvorišča, tedaj njemu tisočkrat gorje.

Tudi v Vogrinčevi domači vasi pod Halozami je neki moški delal stolec. Na sveti post, ko je bil stolec gotov, se je spozabil in umil. Bil mu je jako žal, ker bi bil zelo rad spoznal coprnice. —

Do 14. stoletja je Lucijin dan veljal za najkrajši dan. Vsled tega razumemo, da se ga opleta še danes neka posebna očarljiva romantika. Tudi sosednji Hrvati delajo čarovniški stolec s tremi nogami. Vsak dan ga toliko napravijo, da je na sveti post gotov. Tedaj ga vzamejo k polnočnicam s seboj ter se med povzdigovanjem postavijo nanj, in glej, sedaj spoznajo vse coprnice, ki imajo lice obrnjeno od oltarja. Mož, ki to dela, mora takoj zapustiti cerkev, ker ga sicer po maši raztrgajo coprnice. Pri Sv. Martinu v Medjimurju pa začno izdelovati coprniški stolec že na dan sv. Barbare in ga izvrše na sveti post. Slično je še v drugih krajih.

Tomaževo.

Na Tomaževo (21. decembra) gospodinja ne sme peči kruha. Neka gospodinja je pekla na Tomaževo kruh. Pod mizo je prišel velik črn pes, ki se ni dal prepoditi. Gospodinja ga je na vse načine izganjala izpod mize, toda vse zaman. Zato je šla h gospodu župniku, da ji nasvetuje, kaj ji je storiti. Župnik je nekoliko pomislil in rekel: »Isti domov in vzemi največji in najlepši pečen kolač kruha ter ga zavij v bel prt! Ta zaviti kolač postavi pred psa, ki bo takoj odšel s kolačem vred.« Žena je vse tako naredila in pes je takoj popadel kolač in zbežal. Od tega časa si gospodinje ne upajo več na Tomaževo kruha peči. 21. december je najkrajši dan v letu. Zato imajo posebno Hrvatje še mnogo običajev o Tomaževem.

Sveti post.

Kdor je bral Meškove spise, bo vedel, kaj je sveti post — dan pred Božičem. Z njim je združene veliko poezije.

Na sveti post spečejo po vseh Halozah po tri poprtnike, ki jih imenujejo p o m i ž j e k e. Ponekod jih napolnijo s suhimi hruškovimi in jabolčnimi krhlji. Na vrh tretjega pomizjeka prilepi gospodinja še manjši kolaček. Razen tega naredi z roko na vsakega križ, preden jih vsadi. Tega dne se vsi postijo do enajstih. Ob enajstih so še vsi tešči. Ob tej uri pa morajo biti vsi trije pomizjeki že pečeni. Preden zavžijejo kakšna jedila, poskusi vsak malo žganja in česna, češ, da mu ne bo postalo slabo. Ko so pomizjeki pečeni, imajo pojedino, obstoječo iz samih postnih jedi. Tedaj načnejo prvi poprtnik. Pojedina mora sestojati iz devetih različnih jedil: Na primer: gobja juha, hruškova juha, suhe kuhane slive in jabolka, repa, krompir, kostanje, fižol, slivova juha in pomizjek. Med jedjo gredo otroci v drvarnico po drva. Vsak hoče zopet biti prvi pri mizi. Tako se vrši včasih prava tekma. Otrok, ki je najprej prinesel drva in bil prvi zopet pri mizi, bo vse drugo-letu najurnejši.

Na božični večer vzame gospodar posodo z blagoslovljeno vodo ter poškropi vsa poslopja, da bi jih Bog varoval ognja in strele, poškropi poljedelske sadeže, da bi jih Bog blagoslovil in ne bi trebalo kruha stradati, poškropi živino, da bi jo Bog varoval raznih bolezni. Z njim hodi žena, ki vse pokadi, kar je gospodar poškropil, za njima stopajo otroci — vsi molijo rožni venec.

Na mizo postavijo božično drevesce, ki ga lepo okrasijo z različnimi papirnatimi cvetlicami, z rdečimi jabolki, pozlačenimi orehi, s pecivom, s svečicami itd. Pod drevesce pa postavijo lepe jaslice, ki so ponos hiše. Nad jaslice obesijo velikega angelja, ki drži bel trak v rokah z napisom: Slava Bogu na višavah. Za podobe na stenah pa zataknejo bršljanovih in smrekovih vejic. Okoli kipov naredo lepe papirnate vence. Na smrekove in bršljanove vejice obesijo rdeča jabolka in pozlačene orehe. Ko je vse lepo okrašeno, zapoje božično pesem: »Sveta noč, blažena noč«. — Sosednji fantje in dekleta pridejo gledat, ker so radovedni, kdo ima lepše okrašeno božično drevesce in lepše jaslice. Ob enajstih gredo vsi k polnočnicam razen gospodinje, ki ostane doma za varuhinjo. Na potu v cerkev svetijo z bakljami ali pa s suhimi smrekovimi treskami. Nekateri mečejo tudi rakete v zrak. Med tem pa gospodinja speče raznih gibanic in včasih tudi purana in pripravi pražena jetra. S temi jedili pogosti one, ki pridejo od polnočnic.

Ílapci, ki ostanejo doma, imajo pa med polnočnico največjo silo. Hodijo namreč od skednja do skednja krast seno. Ako konj je to noč več vrst sena, bo drugo leto rejen in mu nobeno seno ne bo škodovalo. Tisti pa, ki so mu na sveti večer krme ukradli, bo imel vse drugo leto mršave konje. Zato zabijejo to noč vrata na skednjih, parnah in hlevih, da jim ne bi kdo ukradel sena ali slame. Tudi vsa vrata na svinjakah zabijejo, da jim coprnice ne bi svinj poškodovale. Coprnice imajo namreč na božični večer največjo moč. Na sveti post vse lepo pomijejo in pometejo, da Božič ne najde nič grdega in umazanega v hiši. K polnočnicam nesejo kos kruha in nekaj bučnih koščic. Ko pridejo domov, dobi živina košček kruha, da ostane zdrava. Živino zbude in ji nasujejo po kruhu krme. Koščice shranijo

ter jih zmladletka sadijo, da obilno obrode in da imajo na njivah debele tikve. (Budina.) Na sveti post denejo pod mizo verigo, srp, telege in drugo poljsko orodje. K poprtniku pa položijo nož, s katerim ga na dan Sv. Treh kraljev razrežejo, ter ključ, ki ga zatikajo poleti v vrata, kadar grmi, da ne trešči v hišo. Tudi lonec pšeničnih otrobov postavijo k pomižjeku. S tem srpom sekajo po letu megle, ko se približuje nevihta s točo. — (Halozе.) Preden gredo k polnočnicam, odluščijo toliko lukovih lupin, kolikor je ljudi pri hiši ter jih nalože po vrsti na mizo. Za vsakega je zaznamovana ena lupina. V lupine potrosijo soli. Ko se vrnejo od polnočnic, pogledajo lupine. Kjer se je sol raztopila, tisti prihodnje leto umre. — Dekline gredo pred polnočnico v drvjak, si naložijo en naročaj drv ter jih nesejo v kuhinjo »pod kumen«. Ko se vrnejo od polnočnic, preštejejo drva. Če so sparana, potem se deklina prihodnje leto omoži. (Budina pri Ptuju.) — Med polnočnico od 12.—1. ure je v studencih mesto vode vino. (Budina.) Pastir vreže pred solnčnim vzhodom tri leskove šibe, ki še ne smejo biti leto stare. Z njimi žene živino k potoku napajat. Če to stori, ga živina vse drugo leto ne jezi.

Božič.

Po polnočnicah gredo vsi domov in se gostijo z jedili, ki jih je gospodinja pripravila. Spat ne gre nihče. Vsi se vsedejo okoli peči in poslušajo starčeve zgodbe o božičnih nočeh. Zjutraj gredo vsi k svitnicam, razen varuha. Po zornicah je doma pripravljenega zopet obilo jela. Sedaj načnejo drugi pomižjek. Tretjega zavijejo v prt in postavijo na mizo, kjer leži do Sv. treh kraljev. Po jedi gredo nekateri k večernicam. Zvečer pa pri vsaki hiši molijo rožni venec.

Štefanovo.

Na Štefanovo ima vsak fant k službi božji šopek, ki mu ga je dalo dekle. Z blagoslovljeno soljo posolijo meso, ko zakoljejo svinjo. Pravijo, da vsled tega meso ne črvavi. Z njo posolijo tudi tele, ko pride na svet, da ostane zdravo. Blagoslovljeno sol uporabljajo tudi za zdravilo.

Janževo.

Na Janževo nesejo vino v cerkev blagoslavljat. Z blagoslovljenim vinom zalijejo vse sode, da se vino ne skvari. Vsak ga tudi malo pokusi, da je drugo leto čvrst in močan. Če zbolí živina, dobi blagoslovljenega vina na kruh. (Budina pri Ptuju.)

Pámetva.

Na pámetvo vstanejo otroci že ob treh zjutraj, vzamejo veliko leskovo ali brezovo šibo ter hodijo od hiše do hiše tepežkat. Za dar dobivljajo denarja, jabolk in hrušk. Ker se jih nabere cela tropa, jim ponekod nočejo odpreti, zato pa dolgo razbijajo po vratih, kajti pámetva je njihova starodavna pravica.

Po Halozah hodijo odrasli pozneje na pámetvo. Odrasli dobe nekaj vina in kruha, nato pa odidejo drugam. Če so otroci že odrasli, pa vkljub temu hodijo tepežkat, pravijo deklini: »Ti bomo kolovrat dali, da boš predla, pa ne po pámetvi hodila.« Deklina si mora namreč do možitve 12 rjuh napresti. Šolí odraslemu fantu, ki še hodi po pámetvi, pravijo: »Ti bomo dali sekiro pa macelj.« —

Staro leto.

Na staro leto napolni gospodinja žrelo v žrmljah, da ne bi novo leto našlo praznih žrmelj. Hišo pometajo trikrat, da bi bila v novem letu čista. Tedaj odpro tudi vse kašte za zrnje, da novo leto prinese božjega blagoslova v nje. Zvečer hodijo koledniki koledovat. Starih kolednic je malo; imajo že nove. L. 1918 so zložili fantje novo pesem. Ko izpojejo pesem, reče eden izmed fantov: »Ta pesem vam naj bo priporočena k novemu letu in veselo novo leto vam želimo.« Nato gospodar ali gospodinja obdaruje kolednike z denarjem. V vsaki pesmi želijo materi in očetu v dar Jezusa, fantom in dekletom pa čistost in za vzgled Devico Marijo. Zvečer hodi družina zopet kropit in kadit po vseh hramih in na polje ter moli.

Novo leto.

Na novega leta zjutraj vstane gospodinja na vsezgodaj ter gre na podstrežje po jerbas orehov, jabolk in suhih hrušk. To vse izsuje na sredo hiše, tako da povzroči veliko ropota in se skotali po vseh kotih. Otroci se hitro prebude, planejo na tla in pobirajo orehe. To delajo starši zato, ker pravijo: Ako so to jutro otroci nagli, potem bodo vse leto nagli in pridni. Včasih pride kaka deklica iz sosesčine, zleze pod mizo ter vošči zdravo in veselo novo leto, da bi imeli v novem letu tristo mecljev pšenice in tudi toliko žita (= rži), sto mecljev koruze, sto pintov olja, koš klobas itd. Za voščilo dobi darilo v denarju. Opoldne jedo pri kosilu še pomizžjek, ki jim ga je en del ostalo še od Božiča. Od maše se ljudje podvizajo domu, da bodo potem vse leto nagli. Na novo leto gospodar obračuna z viničarji, delavci in najemniki. Ob tej priliki je poseben običaj v navadi.

Sv. trije kralji.

Tudi na predvečer Sv. treh kraljev pokadijo in poškropijo vsa plosnja, poljedelske pridelke in živino, da bi jih Bog blagoslovil. Na vrata pripnejo tri križe in napišejo letnico ter črke G. M. B. Tudi ta večer hodijo belo oblečeni koledniki pet razne trikraljevske pesmi. Na glavi imajo s papirjem ovite klobuke (krone). Eden izmed njih pa drži v roki in suče veliko trioglato zvezdo, na kateri je polno lepih slik o božjem Detetu. V zvezdi gori sveča. Če se otroci smejijo, pevce zmotijo, ki morajo vsled tega brez daril osramočeni oditi drugam. Ponekod pa pravijo, da bodo imeli nesrečo v hiši, če se pevci zmotijo. Voščilo kolednikov materi, očetu, fantičem in dekličem, se glasi:

Preljubi oče, mati Vi,
kaj bi Vam darovali?

Marijo ino Jezusa
Tam v betlehemske štali.

Fantiči in dekličiči vi,
nekaj bi vam mi dali,
prelepo rožo čistosti
To so najboljši dari.

Zdaj gremo proč, vam lahko noč,
da mirno bi zaspali
in k Jezusu Zveličarji
Veselo gori vstali.

Ko pesem izpojejo, reče eden izmed fantov: »To vam pa naj bo priporočeno k Svetim trem kralom.« Ponekod jih povabijo tudi v hišo in jim ponudijo vina in kruha, drugi jim pa nesejo denarja pred hišo.

Na dan Sv. treh kraljev ženske ne smejo šivati, ker bi inace kure drugo leto ne nesle jajc. Bršljan in zelenje, ki so ga na sveti post zataknila za podobe v sobi, morajo pobrati. —

Na dan Sv. treh kraljev odtrga gospodar s pomizjeka oni manjši kolaček, ki se je na večjem pekel in ga nese v žepu k sv. maši. Ko se vrne domov, ga razreže in razdeli živini, mačku, psu, kuram itd. Ta kruh je dobro zdravilo zoper različne živalske bolezni. Opoldne načno tretji pomizjek. S tem obredom končajo božične praznike.

MUČENIŠKI ROD.

(Pismo iz Italije.)

Ob Adriji in Soči živi naša kri. Okrog pol milijona jih je, ki so jim vkovali prostost v suženjske sponse. Že dete, ki je komaj stopilo iz materinega naročja, sprejme verige in jih nosi, dokler ne zdrkne v grob. Za grehe našega svobodnega rodu trpe naši bratje težke vice v suženstvu. Temnozeleno Soča poje turobno pesem in motna Vipavščica nosi s seboj grenke solze trpinov, ki prebivajo pod Nanosom. Rod mučenikov trpi in se v trpljenju očiščuje. Siromašen in osirotel je, vse so mu vzeli: šolo, društva in cerkev — le dom mu puščajo, ker je obubožan in zadolžen. Ta bo padel valpetom sam, kot osušeni sad v grabežljivo naročje. Gorje podjarmljenim!

Prva težka pot.

Otroka pošljejo v šolo. Včasih je bila šola za marsikoga prva postaja njegovega križanega pota v življenje. Vendar je našel v šoli drugi dom, ki je bil sicer večkrat uraden, a vendar domač. Šolarčka je pozdravila v znanem materinem jeziku učiteljica — druga mati, duhovnik ga je sprejel z ono ljubeznijo, kot je prvi Duhovnik sprejemal male. Polagoma se je šola otroku prikupila.

Tudi na Goriškem gredo otroci v šolo. Njih pot pa je neprestana strma steza muk in bridkosti. V šolski sobi ga sprejme v tujem jeziku učiteljica, ki je privandrala iz vročih krajev kot potujčevalka in težka šiba božja. Otrociči zro preplašeni v njen obraz. Nič je ne razumejo, vse jim je tuje. Ponavljajo tuje besede, pojejo tuje pesmi in dvigajo ročice v pozdrav tujcu, ki jih je vkoval v verige. Celo pri nauku božje ljubavi čujejo tuje izraze, ki ne sežejo v dušo, čeprav so mehki in sladki. Sedem let obiskuje deca šolo in po sedmih letih ne zna ne laščine, ne slovenščine. Italijani hočejo neukih ljudi, ker je najlažje vladati nad zaostalim ljudstvom. Najbolj nestrpnost čakajo učenci onega dne, ko jim izročijo zadnjo »pagello« (izpričevalo). Jezno vržejo od sebe črne čepice in črne srajce, ki so jih morali nositi v »Ballili« in kolnejo dneve, ki so jim zastrupili mladost. So pa nekateri, ki jih opojnost besed in priliznjenost omamita, da postanejo janičarji in se vdinjšajo onim, ki jih izrabljajo, dokler jih rabijo. Kar ni skvarila na njih šola, skvari še kasarna. Ni jih veliko, nekaj jih je pa le!

Prazni domovi.

Veliko mladine v Primorju so rešila prosvetna društva. V preprostih sobah so si uredili svoj vaški dom, kjer je odmevala pesem, molče govorila slovenska knjiga in oživljal na odru naš mali svet. Takoj po vojni so si naši bratje osnovali prosvetno centralo z imenom »Prosvetna zveza«. Po vsej

deželi so se začela buditi društva. Društveno delo pa ni bilo za goriške Slovence samo nameček ali boljši prigrizek, temveč neobhodno potrebna duševna hrana. V društvih je iskala mladina ne le razvedrila, ampak pred vsem izobrazbe in utehe. Večer za večerom so fantje obdelovali snov iz knjige »Zrna«, dekleta pa so iz dr. Jerajeve knjige »Kadar rože cveto« trgale življenskih cvetk. Ko so člani tvarino predelali, je prišla iz Gorice izpraševalna komisija, ki je ne samo izpraševala, temveč učila, sadila, popravljala in delila najboljšim diplome. Na ta način si je Prosvetna zveza privzgojila nebroj zavednih domačih učiteljev in učiteljic, ki so prevzeli po izgnanih učiteljih prevažno nalogo ljudskih učencikov.

Goriška dežela je štela obenem z vipavsko in idrijsko dekanijo 160 prosvetnih društev. Društva so bila organizirana v 15 okrožij, centrala v Gorici pa v pet oddelkov: prosvetni, dekliski, dramatski, pevski in telovadni. Najmočnejša in obenem najbolj delavna so bila društva v Gorici (»Mladika«), Idriji (»Kat. delavsko društvo«), Dornbergu (»Čitalnica«), v Mirnu pri Gorici, na Banjšicah, v Podragi, na Iderskem pri Kobaridu, v Doljubinu pri Tolminu, v Šturijah pri Ajdovščini, v Batujih itd. Izborne dekliske krožke so vodila dekleta. Med najboljšimi so bili krožki v Vrhpolju, Tomaju, Sovodnjem, Zatoľminu, Črnem vrhu i. dr. V enem samem letu (1926) je Zveza priredila nad 620 predavanj, 18 duhovnih vaj in tri-dnevnic, 14 romanj, 114 društvenih prireditev, več skioptičnih predavanj, nebroj sestankov itd.

Nad to krščansko prosvetno organizacijo so se zgrnili črni oblaki fašizma, ki je začel v avgustu razpuščati društvo za društvom. V deželi je zavladala trpkost in žalost. Zadnji večer so se zbirali člani in članice v društvenih sobah in s solzami v očeh peli v slovo pesmi: Vigred se povrne, Oj hišica očetova, Pobratimija, Na nebu zvezde sevajo itd. V dno duše more zboleti človeka, ko gleda celo možake s solzami v očeh. Italijan dovoljuje plese, navaja v nemoralnost — kulturnih slovenskih društev ne trpi. Zakaj? So-li storila kaj protidržavnega? Kje pa je v Italiji to mogoče in kje mogoče kaj tacega med Slovenci? Saj so neprestano nadzorovali karabinerji vsak vrlih društvenikov! Samo eno napako, recimo »zločin« so imela na sebi prosvetna društva: bila so slovenska in zato so jih zatrli. Društveni domovi stoje prazni. Ves inventar so si člani razdelili, da ga ne bi ukradel grabežljivi tujec. Iz društvenih sob ne odmeva več pesem, omolknili so v njih živahni pomenki — kot mrtvašnice so ostali prazni. Nemi spomeniki so zatrtega dela in zločinske roke, ki ne prizanaša niti ljudski prosveti. Fašisti prirejajo po deželi plese, vabijo ljudi na romanje v Rim, stikajo za vsakim oglom, kjer se zbere le par fantov, da bi v kali zatrli to, kar se zatreti sploh ne da. Preveč mučeništva so prestali naši bratje za svoje vzore in premalo je zunanje sovražne sile, da bi uničila v njih ljubezen do materinega jezika. Med praznimi društvenimi domovi plava le še glasilo »Naš čolnič«, ki z ljubenzijo veže razdrapane vezi in rešuje krmarje, ki jih je zločinska nacionalna burja vrgla v besneče morje.

»Fant, ki ljubi in časti brezmadežno Devico, bo zaradi nje spoštoval vsako žensko, jo visoko cenil kot sestro božje Matere.«

(Iz dr. Rožmanovega fantovskega molitvenika: »Besede življenja.«)

MARIJA LJUBEČNA.

(Iz članka Tončke iz Poljčan; članek sam pa smo dali gospodu prosvetnemu inšpektorju dr. Fr. Kotniku, ki si ga je želel, ker zbira narodne pripovedke; eno knjigo jih je že izdal, zdaj pripravlja za drugo. Prosimo vse, da zapišejo domače pripovedke in jih pošljejo.)

Prelep je razgled od Marije Ljubečne, znamenite božje poti. Romarji, ki prihajajo, se ustavljajo v zvonici pred čudežno Marijo. Nekoč ta Marijin kip ni bil pod zvonikom, temveč v velikem oltarju. Toda Marija se je namenila iz poljčanske fare in se je napravila na pot z Ljubečkega vrha. Tako opisuje Marijin odhod narodna pesem:

Ljubečki mežnar se zgodaj vstane
In gre juternico zvonit;
Srečala ga je Marija,
Ker je z velkega oltarja šla,
Srečala ga je na pragi,
Na tem pragi cerkvenem.
Mežnar jo prav lepo vpraša:
»Oj, Marija, kam ti greš?«
»Jaz pa grem iz poljčanske fare,
Iz poljčanske fare v bistriško.«
Mežnar jo prav lepo vpraša:
»Oj, Marija, kaj ti falí,
Al ti menka sveč na oltarji,

Al ti menka svetih maš?«
»Men ne menka sveč na oltarji,
Men ne menka svetih maš;
Men le menka časti in hvale,
Ko je v poljčanski fari ni.«
Mežnar jo prav lepo prosi:
»Oh, Marija, ostani pri nas!«
»Jaz čeglih pri vas ostanem,
V velkem oltarji več ne bom;
Notri v zvonici sem selo izbrala,
Notri bom prebivala,
Tje dol gledala na Svete gore,
Svete gore, sestrice.«

Stari ljudje še pomnijo, kako so jim dedje pripovedovali o tem mežnarju, ki so ga ti še poznali. Na strmini hriba so v grmovju še Marijine stopinje.

Taka je zgodba o Ljubečki Mariji, ki je hotela Poljčančanom ubežati.

ZADNJE SLOVO.

(H. C. Dravski.)

Gregorjev študent Ivan zopet odhaja v gimnazijske šole. Tri mlada dekleta, tri sestre, skrbno pripravljajo vse potrebno bratu za odhod. Pri mizi stoji precej visok, vitek mladenič kakih sedemnajst let ter pregleduje raznovrstne knjige. Obraz mu je otožen. Zdaj pa zdaj potegne iz žepa uro ter gleda, če je morda že čas za odhod. Vidi, da je; a še odlaša; ne more iti.

»Ivan, zadnji čas je že! Dobro bomo morali voziti, če hočemo, da nam vlak prej ne odkuri.« Nestrpni voznik je odprl vrata ter tako pretrgal nadležno molčanje v hiši. Ivan je pogledal na stensko uro, pogledal voznika ter boječe dejal: »Bo pa res že čas. Saj grem.« Povesil je oči, sklonil glavo, stopil od mize k peči, kjer je stal njegov črnobarvani kovčeg ter iskal nekaj v njem; česa je iskal, sam ni vedel.

»Ali imaš dovolj perila, Ivan, in drugih potrebnih reči?« ga je povpraševala najstarejša sestra Marija.

»O, bo že«, je tiho odvrnil Ivan. Ni ga več nadlegovala z vprašanji, ker vedela je za vzrok bratove kratkobesednosti.

»Mama ti je že tudi pripravila nekaj dobrega, Ivan; boš videl!« S temi besedami je prišla v hišo Ivanova najmlajša sestra Anica. Ivan se je rahlo in težko nasmehnil.

»Seveda, na kaj takega se pa nikakor ne sme pozabiti«, ji odvrne brat po kratkem molku.

Zopet so se odprla vrata. Vstopila je mati; bolezen, ki jo je mučila že precej časa, ji je začrtala globoke poteze v obraz. Oči so ji bile napolnjene s solzami, a vkljub temu se je delala veselo ter dejala:

»Ivan, glej, s tem boš pa pajka preganjal, ako Ti ne bo dal v želodcu miru.« Pokazala mu je velik zavitek, ki ga je prinesla s šabo iz kuhinje.

»O bom ga že, saj to ni tako težko delo«, je odvrnil sin.

Skrbna mamica je še povpraševala zdaj to, zdaj ono te. mu pomagala spravljati stvari v kovčeg. Že je bilo vse notri. Ivan ga je zaklenil, vtaknil ključ v žep, se ozrl po hiši ter se pripravljaj na oni trenutek, ki se ga je najbolj bal. Odprl je že večkrat ustnice, da bi kaj izpregovoril, beseda pa mu je obtičala v grlu. A moral se je osrčiti, in dejal je:

»No, sedaj pa je menda vse v redu. — Torej — z Bogom ostanite!«

Segel je vsaki sestri posebej v roko ter prišel slednjič tudi k mamici. Podata si desnici; toda rahločutni materi se takoj udero solze. Obriše si jih s predpasnikom ter pravi ihteč:

»Z Bogom, preljubi moj edini sin; angel varuh naj te vodi, on naj ti stoji vedno ob strani! Preblaženi Devici te izročim.«

Sin je glasno zaplakal, v solzah se je topila tudi mati.

»Sin«, je nadaljevala, »jaz slutim, da se moje življenje bliža h koncu. Že dolgo me muči bolezen, zdaj nekaj tednov se čutim še posebno slabo. Ne žaluj preveč, če kmalu zapustim ta svet; vedi, da moja materinska ljubezen ne bo nehala! Od tam gori bom prosila za te. Sin, nekaj mi pravi, da se poslavljava zadnjikrat na tej zemlji, zato poklekni, da te še poslednjič blagoslovim.«

Ivan je ihtel in pokleknil, mati je segla na steno v blagoslovljeno vodo, razprostrla suhi roki nad sinovo glavo ter ga blagoslovljala. Pokropila ga je z blagoslovljeno vodo, pokrižala ter dvignila. Ivan je vstal, se ovil materi okrog vratu ter vzkliknil: »Mati.« Več ni mogel.

Mati je segla v žep po svetinjico Matere božje ter rekla:

»Vzemi, sinko, ta dar, ki sem ga že dolgo hranila za tebe! Obesi ga okrog vratu in nosi ga! Sedaj pa pojdi, pojdi — z Bogom!«

Ivan je bival nekaj tednov v Mariboru. Že se je približeval prelepi božični čas. Vsakdo se pač Božiča najbolj veseli. Tudi Ivan se ga je neizmerno veselil. A nesreča ne pozna niti Božiča.

Tri dni pred tem lepim praznikom je prejel žalostno poročilo, da mu je umrla mati. Ivan je obstal kakor okamenel. »Mati umrla? Ne, ni mogoče.« Ni mogel verjeti. Veliko veselje na božične praznike se mu je izpremenilo v tem večjo žalost. Plakal je, vzdihoval in vzklikal:

»Mati, ti si vedela, da je bilo ono slovo zadnje najino slovo . . .«

Tako je bilo pred tremi leti. Zato ne vzbuja več v Ivanovem srcu božični čas onega veselja, njegovo srce se ne naslaja več z nekdanjo radostjo. Ko se približujejo božični prazniki, zatemni Ivanovo dušo oblak, kot jo je takrat, ko je dobil majhen listič, na katerem so stale besede: »Mati umrla! . . . .«

FANTJE POD LIPO.

NAŠ DOM.

(Alojzij Janžekovič, Sv. Marjeta pri Moškanjcih.)

Lepi so naši slovenski domovi, ki so kakor posejani po Slovenskih goricah, lepih ravninah dol od Maribora do Ptuja in tja daleč v Prekmurje. Lepi so na Koroškem in tam daleč na solnčnem Goriškem. Gotovo se je že marsikateri prepričal, kaj je dom? Ko ga je usoda življenja odtrgala od očetovega doma, je moral tja daleč v tujino, tja, kjer je okušal, kako mrzla je tuja ljubezen. S kakim veseljem se marsikateri vrne v rodno hišico pod strtih nadah, ko je okusil bridkost življenja v tujini. On ve, kaj je dragi dom! Ko si se vrnil s srcem, željnim ljubezni, na rodno grudo, te je z veseljem sprejela. Zdi se, kakor da te pozdravlja košata jablana, po kateri si plezal kot otrok in pod njej zelena trata, na kateri si se tako veselo igral in valjal. Vse ti ponuja nazaj kot nekdanj otroku.

»Naš dom«, tudi ti si se vrnil nazaj po svetovni vojni, ko nisi našel vseh bratov in sester v svoji domovini. Lep napis te krasi zunaj: »Naš dom! Da bi ti bil drug dom vse slovenske mladine. Naj bi ne bilo fanta, dekleta, ki bi iz »Našega doma« ne zajemali potrebne vednosti za življenje. Da bi tako enkrat napočilo lepše življenje med nami! Ti »Naš dom«, boš pomagal, da bo izginilo iz naših vrst pijančevanje, nenravnost in vse, kar blati naš narod. Ti, »Naš dom«, pa nas tudi družiš, da si podamo roke za napredek, od zadnjega fanta, dekleta, tja do inteligenta. Vsi si podamo roke, bratje, tam na Koroškem in Goriškem, kjer fašizem divja, da mora slovenska pesem izumirati na ustnicah. Toda bratje, ne omagajte! Vsi smo z vami, smo eno, ako nas ločijo meje, a naših src bratske ljubezni, narodne zavesti, nas ne loči. Kaj nam mar, če se tujci postavljajo z močno vojsko. Mi pa vežbajmo narodno moč, zavest, ljubezen do rodne grude, voljo neupogljivo, potem pa meje ne bodo nikdar take, da bi nas ločile. Izpolnil se nam bo up in srčna želja, da se vrnete vsi, ki okušate tujčevo krutost, v eno domovino.

Da se bodo iz naših prostih hišic vedno rodili fantje, može, vitezi, poštena dekleta, ki bodo kos vsakemu nasprotniku! Bo ohranil vsak ono, kar je prejel prvo, to je sveto vero in kar nam je dala najdražjega slovenska mamica, tam v detinskih letih, besede slovenske najslajši glas! Ohranimo to in sovražna sila nas ne bo zatrla. S korajžo hitimo na okope ter čuvajmo dragocenost, ki so nam jo dali predniki, da bomo neoskrunjeno luč narodne zavesti zapuščali našim potomcem.

Fant z Gorenjskega. List mi prav ugaja in le želim, da tudi v bodoče ostane na tej višini. Treba bo le gledati, da ga čim bolj razširimo med poštenomislečo slovensko mladino. »Naš dom« mora postati kulturno glasilo slovenskih fantov in deklet, brez razlike stanu. Skušajte gospod urednik ovreči načelo, da je list samo za Štajerce primeren, ker se ozira le bolj na štajerske razmere, ter naj pade ona meja, ki nas loči v Štajerce, Kranjce in tako dalje. In najbolj primeren list se mi zdi »Naš dom«, da nas druží vse skupaj in da goji zavest skupnosti. — Bergant Ludovik — Sv. Lenart nad Škofjokoloko.

Prlek piše iz Zagreba. Bog Te živi, Ivan iz Boke Kotorske! Hvala Ti za bod med rebra Prlekov. Sam si gotovo že bral, pri kom si zadel na najbolj občutno stran. So ptice, ta prleška dekleta. Še nad nas fante se je spravila ta Terezinka. Pa sem sklenil, da Ti dragi Ivan in Tebi moj ljubljeni »Naš dom«, razkrinkam, kaj je na stvari. Ta Terezinka je, kakor mnogo naših deklet, Orlica. Imajo pa te naše ptice dobrega zaščitnika in voditelja v osebi veleč. g. župnika. Lepo jih vodijo pri sestankih in občnih zborih; njih družinska soba jim je pa toplo gnezdo, kjer se ogrevajo za lepe ideale orliške organizacije. Stene župniške veže so priča, koliko truda stane vsaka vaja posamezno članico, preden nastopi na akademiji ali javnem nastopu. Tako gnezde te ptice Orlice mirno in razkošno pri Sv. Juriju v Prlekiji. Toplo jim je, nikdo jih ne preganja. Ko so torej čitale, Ivan, Tvoj dopis, je njim prvim vzplamtela mlada kri. Ni čudal Pred nekaj tedni so priredile gledališko igro, ki jim je napolnila blagajno; sedaj pa zabavljajo čez nas uboge fante. Ne hvali dneva pred večerom. Vedi Ivan, da je pri nas fantih mnogo slabše. Toda kot zvestih Orlov nas nič ni strah. Gnezdimo v mali čitalnici tik župne cerkve. Ker pa ima tam prvo besedo Bralno društvo, odnosno pevski odsek, se mnogokrat zgodi, da mora Orel ven. V takih slučajih nam je usmiljena lesena uta tam pri trgovini Perger, Tu se potem razgovarjamo pri sestankih, tudi kak občni zbor smo že tam opravili. Vedi, Ivan in tudi »Naš dom«, da je ta Pergerjeva uta naš društveni dom, ker za drugega še se pri nas ni rodila podjetnost. No, saj je ta tudi lep, le zima nas tira iz njega. Ni torej čuda, če je Orlicam v topli sobi za nekaj števil »Našega doma« prej vzkpela kri. Mi pa tudi ne spimo; smo že in še bomo dopisovali. Sedaj pozimi, ko ni

skoraj nobenega življenja, šele bomo oživel. Sestanke in telovadne ure bomo imeli redno v tednu. Ker je pa naša telovadnica mrzla, nam bode načelnik vaje samo pokazal, učili se jih pa bomo doma. Snov sestankov pa bomo premišljevali, ko bomo v snegu gazili v mrazu domov. Nič se ne šopirite Orlice. Ni nas še konec! Vsako leto nam vzame sicer mnogo moči, a mi — še smo. Smrt, vojaški stan, stanovske dolžnosti nas ovirajo; a nas to ne stre, Dragi Ivan in »Naš dom«, samo Vama zaupam, da ne bodo zvedle Orlice. V naši telovadnici se uri že 14 telovadcev, spomlad še bode poklcala nove brate, na zadnji odborovi seji je pa sklenjena akademija, odobrena pri nas okrožna prireditve in še nekaj, pa skoraj ne upam povedat. Tombolo bomo imeli. Samo nikomur ne zaupajte te skrivnosti. Da pa naš rod ne bi izumrl, pa tudi »Mladcev« ne pustimo iz misli. Mnogo jih je in dobro se drže. He, he! Orlice, pa pišete, da imamo samo dvoje vrste korajžo: v pretepih in dobrih društvih. Še več si upamo. V »Naš dom« pisati in tudi k vojakom iti. Ali to nič ne velja? Pa ve poskusite, boste videle, kaj se pravi, pri vojakih oficirje čistiti in v topli sobi v »Naš dom« pisati. Vedi Ivan, pa Ti itak veš, da so prleški fantje pri vojakih vsi za »posilne« in »čate«. To so srbske besede; dobro, da jih naša dekleta ne razumejo, sicer bi gotovo tudi one rade to bile. Ko sem torej čital tvoj dopis iz Boke Kotorske, je tudi v meni začelo tleti; Terezinka je pa to žerjavico razpihala, sedaj pa imejte požar. Ne čudite se pa, da pišem tako domače, si redno dopisujem z odsekom, čitam »Mladost«. Po prleški navadi pa grem tudi klicat deklet iz Prlekije, ki so tu v Zagrebu, da mi dajo na posodo »Naš dom«, »Slovenca« itd. Tako vem, kaj se doma godi. To je moj posel; sedaj sem pa tudi malo čez Orlice udaril, pa bodo že kaj odgovorile. Ob nedeljah grem seveda v cerkev. Tako živi prleški fant Orel pri vojakih. Obnavlja stare spomine in se navdušuje za nove ideale. Če ne bo padlo pismo v uredniški koš, sprejmite vsi čitatelji in čitateljice »Našega doma« najlepše pozdrave, srečno Vam novo leto. Prleki pa, na noge, v vsako hišo »Naš dom«, iz vsake hiše dopisovalec! — Dragol!

Prleški fant. Celo leto sem čital prav natanko »Naš dom« in vendar sem bil bolan, čeravno sem bil zdrav in vesel. Ali fantje veste, kakšna je ta bolezen? Strah in trepet pred urednikom N. d. Pa kaj se ga bomo bali, saj on je zelo dober posebno z nami fanti in še bolj vesel bi bil, ko bi imel še mnogo več fantov naročnikov in dopisnikov. Toraj fantje na plan, da nas ne bodo dekleta podregala, kakor zadnjič ena, drugače si bodo mislila, da res spimo zimsko spanje. Eden zaspanec se je že oglasil, oglasi še se jih naj sto, da celo tisoč in nič se ne bojte, da ne bi prišli vsi na vrsto in tako N. d. ne bo samo za pobožna dekleta, kakor se nekateri izgovarjajo, ampak res fantovski dom, kajti v njem se bomo pogovorili iz širom cele domovine. Eno bolezen, ki je zgoraj omenjena, sem že prestal, samo eno še imam in ta je, da sem še sedaj skrit, ne pa odkrit; pa dragi fant, čim več nas bo, čeravno v začetku skriti, navsezadnje pa bomo vendar odkriti, če bomo namreč brali N. d. in ta odvrne vso to bolezen. Pa ne, dragi fant, samo to, ampak tudi mnogo gospodarskega se boš naučil iz N. d. tako, da se ti ne bo treba šele takrat učiti, ko boš že sam svoj gospodar in bo že prepozno. Če hočeš izvedeti kaj gospodarskega pa tudi drugega, dopisuj v N. d. in on ti bo vedno rad ustregel. Fantje, v N. d. boste našli vse, kar vam srce poželi, povesti za razvedrilo, pesmi, gospodarske reči, zdravstvo, nekaj zgodovinskega, za smeh, tudi pod lipo se bomo pogovorili in marsikaj drugega in na koncu koncev polno košaro zank in uganke, ko se v njih reševanje poglubiš, vse slabe misli iz glave zgubiš. V tem pravcu, fantje, na agitacijo za N. d., kajti N. d. resno misli, da bo v 3. št. objavil, koliko ima moških in koliko ženskih naročnikov, torej fantje, da ne bomo zadnji, da bi se nam dekleta posmehovala. Fantje, korajža velja! Bomo videli. (Dobremu prijatelju iz Banovec mnogo pozdravov. Ur.)

Ponikva ob južni železnici. V zadnji številki »Našega doma« pravijo naša dekleta, da smo jim mi fantje nevoščljivi, ker imajo dekleta tako razvito Dekliško zvezo. Tukaj se dekleta močno varate; mi fantje se ne menimo za dekliško zvezo, ker imamo drugega pogovora dosti; mogoče da so jerebinski fantje tako obrekljivi; kateri fant hoče napredovati, se ne bo za dekleta menil. Kljub temu, da nismo nevoščljivi, vendar pa se hočemo potruditi, da nas bo z novim letom veliko naročnikov za »Naš dom« in da se čimprej ustanovi Mladeniška zveza. Le korajžno, fantjel! ne strašimo se boja, saj kmečko dejanje krepča fanta! — Fant iz Okroga: G. J.

»Božji namestniki so meni starši, pa četudi bi bili slabi, grešni, zaničevani. Nikdar se očeta ali matere ne smemo sramovati, nikdar jima odreči spoštovanja.«

(Iz dr. Rožmanovega fantovskega molitvenika: »Besede življenja.«)

Za fante! Nismo še imeli Slovenci duhovnika, ki bi bil tako globoko segel v fantovsko dušo kakor dr. Gregor Rožman, profesor bogoslovja na vseučilišču v Ljubljani. Zdaj je napisal molitvenik za fante »Besede življenja«. Fantovskega molitvenika še nismo imeli; tako lepega, kakor nam ga je dr. Rožman napisal, bi bili tudi drugi veliki narodi veseli. Ni ga lepšega darila za fanta kot ta knjižica. Velja vez. 22 Din; z zlato obrezo in v usnju 30 Din.

MLADA GOSPODINJA.

Nekaj za koline. Sočnost in okus mesa zavisi v veliki meri od ravnanja z mesom pred prekajanjem. Meso smemo obdrgniti s soljo šele, ko je popolnoma ohlajeno. Soli lahko primešamo stolčnih brinjevih jagod, debelo zdrobljenega popra in česna. Solitra vzemimo le malo; povzroči sicer rdečo barvo mesa, na kakovost pa ne vpliva ugodno. Nasoljene kose pustimo nekaj ur ležati, potem pa jih tesno vložimo v kad, pokrijemo z deskami in obtežimo s kamni. Meso je neprimerno boljše, če ga solimo v slanamurji, ki je natekla od mesa. Le v slučaju, da je te premalo, smemo dodati par litrov prekuhane in popolnoma ohlajene vode. Slanamurjo vsak dan odlijemo in polijemo z njo meso. Dva do trikrat na teden ga preložimo, in sicer tako, da pridejo gornji kosi na dno in se vse meso enakomerno razsoli. Sol konzervira na ta način, da prodira v notranjost mesnih stanic in jim odtegne vodo. Čim večji je kos, tem dalje časa traja ta proces in obratno. Zato moramo vzeti male kose prej iz soli kakor velike. Posebno velike gnjati solimo tudi 5—6 tednov. Dovolj nasoljene kose dobro zbršimo in jih obesimo v dim. Posebno pozornost polagajmo na to, da ne pride do mesa nikdar vroč dim in da se meso čez noč temeljito ohladi. V vročem dimu odteče mast in meso, zlasti še klobase, postanejo puste in trde. Barva pravilno prekajenega mesa je rdečkasto-rjava, površina suha. Nikdar ne sme biti meso črno. Meso iz vratu lahko uporabljamo suho kot salamo. Preden ga denemo v razsol, ga zrežimo v kose po 1 kg. Razsoljene kose zavijemo in zavežemo v opran mehur ter jih 24 ur obtežimo, da dobijo ploščato obliko. To storimo tudi, ko smo jih vzeli iz dima. Okusen prigrizek h kruhu je prekajena trebušna slanina mladih prašičev. Z mesom prepletene kose denimo v razsol in jih potrosimo še posebej s česnom in poprom. Čez tri tedne jih rahlo prekadimo in hranimo do uporabe na mrzlem, zračnem kraju. Vse meso, ki smo ga prekadili, moramo obesiti na suh, zračen prostor, da se dodobra osuši.

Ako spravljamo ocvirke ločeno od masti, jih moramo razgrniti po kaki skledi, da se ohladi in šele hladne stresimo in natlačimo v dežo. Stlačeni morajo biti, ker bi se sicer v prazninah pojavila plesen, ki bi vso vsebino pokvarila.

Skrbimo, da pride v zimskem času večkrat zelenjad in sadje na mizo. Trditve, da je prehrana pravilna, če vsebuje vse redilne snovi, ki jih telo rabi, se je pokazala kot neupravičena. Za časa vojne so zdravniki s čudom ugotovili, da hirajo vojaki, ki so bili sicer preskrbljeni s hrano, polno redilnih snovi, kakor s šunko, z belim kruhom in s konzervami. Pojavile so se med njimi posebne vrste bolezní in neka splošna onemoglost. Ti pojavi pa so izginili, če so dobili bolniki pravočasno svežo zelenjad ali sveže sadje. Človeški organizem potrebuje torej poleg redilnih snovi, še druge snovi, da se dobro počuti, in te se nahajajo izključno le v svežem rastlinstvu in sadju. Ker hrano nekako dopolnjujejo, jih imenujemo dopolnila. Veliko takih snovi imajo zeljnate glave, paradižniki, korenje, ohrovt, solata. Velika vrednost zelenjave je ravno v tem, da je bogata dopolnil in rudninskih snovi. Prihodnjíci bomo govorili o tem, kako moramo zelenjavo pripraviti, da ne izgubi teh snovi.

Skrbimo, da bo vladalo o praznikih v naših hišah tudi prazniško razpoloženje. Cela hiša do zadnjega kottička mora biti za praznike posnažena in urejena. Častni prostor v družinski sobi bomo dali jaslicam. Mizo bomo pregrnili z belim prtom in postavili na sredo posodo z borovimi in smrekovimi vršički. Tudi za okvirje podob jih bomo zatakneli, da bo soba vsa božična. Pa ne samo hiša, tudi naše duše morajo biti prazniško razpoložene. Obilno dela in skrbi, ki se nakopičijo ob takih prilikah, prinese oblake na čelo gospodinje. In če ni solnca, ni toplote. Kadar nas pa zebe, se ne počutimo dobro. Prijazen obraz gospodinje napravi v hiši isto razpoloženje kot solnce v naravi. Premagajmo se, obvladajmo se, bodimo veseli, da bodo veseli tudi oni, katerim moramo biti po božji volji solnčni žarek, da bo vladalo v našem domu pravo božično razpoloženje.

MIR LJUDEM . . .

(Milan — bogoslovec v Zagrebu.)

Božično voščilo bralcem »Našega doma« iz bratske zemlje Hrvatske.

Bilo je v oni blagoslovljeni noči, ko je angel, obdan s svetlobo, priplaval iz neba, da počasti skrivnost Boga-človeka v betlehemskega hlevca in Istega razodene človeškemu rodu. »Slava Bogu na višavah« je vzkliknil, »in mir ljudem na zemlji!«

»Mir ljudem na zemlji!«

Zdi se mi zadosti, da dragim bralcem za božično voščilo ponovim samo te globoke besede, izhajajoče iz ust glasnika božjega samega.

»Mir ljudem na zemlji!«

Dvojni mir pred vsem je imel na misli angel: mir, ki zadeva naše razmerje do Boga, in mir ki uravnava naše življenje z bližnjim. Podlaga prvega je prostost od smrtnega in po možnosti tudi od malega greha; a drugi stoji na temelju bratske ljubezni napram bližnjemu. Ta dvojni mir vam je neobhodno potreben, dragi bralci, ako hočete okusiti vso tiho srečo in notranje zadovoljstvo, ki vam ga nudijo božični prazniki.

To je moje božično voščilo, a to je tudi najiskrenejša želja Mesije samega, ki naj v obilni meri razlije na vas svoj božični blagoslov!

DEKLIŠKE GREDICE.

Ljuba dekleta! Mnogo sladkih ur ste mi napravila na taborih in shodih. Žal, nisem mogla priti povsod, kamor sem bila namenjena. Žrtev mi je bila, če ni šlo. Ščasom upam priti do vseh.

Prvi shod v Studenicah je bil v znamenju Cirilove tisočletnice. Cvetje in petje je razveselilo oko in uho, govori in deklamacije pa dvigale duše nad vsakdanje skrbi in opravke. Konečno smo se resno posvetovale, kako bi prišli do izobraženih vrlih bolniških strežnic po vseh naših farah in kako do sklenjenih duhovnih vaj za naša pridna dekleta.

Drugi shod na Oljki v Savinjski dolini je sklenil delovati na to, da se bo živahno agitiralo za pristop k bratovščini sv. Cirila in Metoda. Dekleta hočejo od zdaj naprej vplivati tudi v tem smislu, da bomo kot botre, sestre, tete itd. dajali novorojenčkom lepa imena: Ciril, Metod, Cirila Metodija. Naj bi ne bilo hiše, kjer bi ne bil vsaj en otrok imenovan po slovanskih »postolih!

Tretji shod na Ponikvi ob južni železnici se je vršil v znamenju Kristusa Kralja. Sklenile smo, da hočejo dekleta na Ponikvi postati najboljše poznavateljice Slomškovih spisov in pesmic in najzvestejše učenke Slomškovih nauk.

Četrti shod na Hajdini pri Ptujju je bil posvečen materam in dekletom. Vse se hočejo izvežbati kot dobre vzgojiteljice mlajšega rodu; vse se vaditi v plemeniti dobrodelnosti, ki prinaša obilno blagoslova ne le siromakom, ampak tudi darovalkam samim.

Peti shod v Veržuju v znamenju Brezmadežne. Pod zastavo z lilijami hočemo postati vzor-dekleta, vzor-Orlice, vzor žene in matere.

M. Štupca.

Poboljšajmo se! V zadnji številki »Našega doma« ste čitali, dragi čitatelji(ce), ki vas poročila zanimajo, dopis iz Libelič. Ta je zdramil tudi mene, da napišem nekaj besed. Kar se pritožuje dopisnik iz zgoraj imenovanega kraja, zadene tudi nekatere druge vasi. Poglemo malo bolj natančno življenje ljudi, in videli bomo, da je tudi nam potreben klic: Fantje, dekleta, v boj zoper razuzdanost! Dandanes se vsepovsod pritožujejo ljudje nad slabimi časi; toda pomnimo: čas ni nič kriv, ampak ljudje, ker, kakršno je ljudstvo, takšni so časi; pravi pregovor. Dekleta, ki še držite na dostojnost, skrbite, da bo število golih vratov, pristrizenih las in prekratkih kril po naših vaseh čedalje manjše, to pa

bomo, lažje ko z besedo, storile z dobrim vzgledom. Fantje pa, ki Vas miče biti v družbi, ogibajte se slabe tovarišije, popivanja in ponočevanja! Če bo mladina hodila pravo pot, tedaj lahko pričakujemo lepših časov. Dokler pa bodo bali in druge plesne prereditve po gostilnah bolje obiskani kot cerkev in prosveta, tačas nam pa ni pričakovati boljše bodočnosti. Mladina! okleni se prosvetnega društva; to je najprimernejša družba za nas, kljub vsemu zabavljanju, ki ga je le prepogosto treba poslušati. Naj omenim na tem mestu pogovor, ki mi je pred kratkim časom prišel na uho. Ob neki priliki se je zbralo precejšnje število ljudi (ime oseb in kraja zamolčim). Ko jim je zmanjkalo vseh pametnih in nespametnih pomenkov, so se lotili prosvetnega društva. Večina navzočih so bili mnenja, da je prosveta le potrata časa in denarja ter le za meščane potrebna. (Škoda, da niso ljudje v vsem in povsod tako varčni.) Eden mož, modrijan od nog do glave, pa se je izrazil, da je najboljšo društvo tam, kjer je dosti jesti in piti. Posledice takih in enakih misli se marsikje že preveč očitno poznajo. Kaj rado se zgodi, da mladina, ki ji mrzi prosveta, zaide na slaba pota, brez potrebe zapravlja po krčmah denar, a dostikrat tudi poštenje in dobro ime. Koliko preteпов, prepirov bi bilo preprečenih, mnogo manj tožb vloženi sodnijam, če bi se odrasla mladina raje zbirala v prosvetnem društvu, ki vodi člane k vzglednemu krščanskemu življenju. Nedorasla mladež pa bi imela lep zgled, po katerem bi se ravnala in izginila bi se časom nezadovoljnost, ki vlada po svetu. Ne mislimo, da kmetskemu fantu in dekletu ni potrebna prosveta ampak le motika in grablje. Čujmo, kaj nam je zapisal naš sloveči pesnik Simon Gregorčič:

Dolžan ni samo, kar veleva mu stan,
kar more, to vsak je storiti dolžan!

Na delo tedaj, ker resnobni so dnovi,
a delo in trud nam nebo blagoslovi.

Dekle iz laškega okraja.

Angeli Vanovšekovi prav lepa hvala za meni poslane pozdrave. Iz Vašega dopisa, ki sem ga čitala v »Našem domu«, spoznam, da ste vzljubili »Naš dom«! zato vem, da boste z veseljem sledili klicu, ki smo ga čitale v zadnji številki na prvi strani. Potrudimo se za razširjenje »Našega doma«. Kot žena in mati boste dosegli lepši uspeh, kakor še neizkušeno dekle; poleg tega živite morda v boljšem kraju. Tudi jaz želim, da bi se naš priljubljeni list bolj razširil, a v našem kraju, v bližini rudnika, so ljudje (izvzemši nekatere) zelo nasprotnega mnenja. A upajmo, da se po zgledu drugih krajev tudi pri nas poboljšamo, saj je še, hvala Bogu, dosti takih, ki ljubijo dobro čtivo. — Vas pozdravlja, kakor tudi vse druge čitatelje in čitateljice Vaša znanka Kristina Mačkošek.

Tremerje. Ker je moje prvo pismo srečno prišlo mimo uredniškega koša, Vam malo sporočim, kako se kaj imamo v Tremerjah. Dekleta še žalibog nimamo zase nobenega društva ali dekleške zveze, ker ni nobene, ki bi kaj ustanovila; potem bi pa že takoj večina pristopila; pač pa smo podporne članice Orla, ki se prav krepko razvija. Dne 25. novembra 1927 je priredil akademijo in igro »Pogodba« s sodelovanjem podpornih članic, ki je izvrstno uspela, čeravno kar na prostem pod kozolcem. Sedaj pozimi pa tudi ne bomo počivali. Ko zimska večerna dela opravimo, pa dekleta ročno delo v roke ali včasih kakšen katoliški list, tako da ne bomo tožile o dolgih zimskih večerih, ampak nam bo vsak večer še prekretek. Kako se pa kaj imajo dekleta v Savinjski dolini, da se nič ne sliši o njih? Naj se tudi kaj oglasijo v »Našem domu«! Pošiljam Vam tudi pet novih naročnic za »Naš dom« ter kličem vsem dekletom: Bog živi! — Ela iz Tremerij.

Prihova. Vem, da se še iz naše prihovske fare ni nihče oglasil v »Našem domu. Zato sem se jaz ojunčila napisati par besed, da si gospod urednik ne bo mislil, da res vsi spimo. Malo nas je naročnikov, na roki bi jih lahko preštel. A že se je začelo svitati v glaviceh naših deklet. Upam, da bo kmalu N. d. dobil v marsikateri hiši svoj prostor. No, na splošnem so dekleta pri nas še precej dobra, ne norijo preveč za velemestno modo. Se že prikaže tuintam kakšna gospodična v lakastih čevljkah. Hvala Bogu, da jih ni veliko, sicer bi morali občinski možje seči pregloboko v žep, da bi jim malo naše blatne ceste posuli s drobnim peskom. Za eno ali dve se pa res ne splašča. Torej, dekleta, le iz spanja na dan! Pa zopet slišim od ene in druge, če pa nimamo razvedrila: kaj še? Sezite v žep po bornih dvajset dinarčkov, naročite »Naš dom«, z njim sodelujte, pa boste videle, da bo torba dolgega časa popolnoma prazna. Torej dekleta, z novim letom v vsako hišo ta koristen in zanimiv list. Pa še vaše bratce malo pocukajte za ušesa. Pozdrav vsem naročnikom in naročnicam. — Dekle iz Prihove.

Sv. Jurij ob ščavnici. Novoletne pozdrave vsem pod krovom »Našega doma«! Ljubimo te, naša nada, mladina! Gojimo te in čuvamo kot vrtnar nežne cvetice. Ali čutiš topli dih? Zakaj te ljubimo, gojimo in čuvamo? Zato, glej:

Vate, ljubljena mladina,
stavi up svoj domovina.

Ti ji v luči dneva jasni
zidaš vek bodoči krasni!

Ti, mladostni cvet, dobiš v last to zemljo, ko dozoriš v plemenit sad! Ti jo moraš z bistrim umom in z delavno roko povzdigniti do trajne moči in slave, iztrebiti kugo barske surovosti in še mnogo, mnogo! Velika naloga te torej čaka! Pripravljaj se sedaj na njo! Mladina, pod okriljem organizacij opasuj uma svitle meče! Vadi, uri telesne moči! Hrani, čuvaj srca svojega blagost in plemenitost slovansko! Kuj železo volje! Vari jeklo značajnosti. Sedaj je čas! Na delo — z nami! Vodili te bomo do smotra, te gojili in krepili. — Globoko v duši naših voditeljev tiči ljubezen do nas, mladine. Imajo visoke in svete načrte, naše duše preobraziti, poplemeniti. Fantje in dekleta! Vračajmo jim to ljubav s tem, da gremo z velikim upanjem naprej, zavedajmo se, da nosimo nove boljše čase v svojih vnetih dušah. — Jesen je razpela polmračne zavese. Poljedelec je spravil svoje jesenske pridelke pod streho, odšel je s polja domov; ve, da setev ne potrebuje več njegovega dela, temveč miru božje zime. Debelejše poleno je vrgl v peč, se vsedel za rjo ter kramlja v miru s svojimi otroki. Tako si odpočije od poletnega dela. — Mi fantje in dekleta pa gremo sedaj čvrsto na drugo delo. Po vseh naših društvih se bo prebudilo novo življenje. Med tem, ko se bomo sami vsestransko izobraževali, hočemo vzbujati narodno zavest tudi med ljudstvom. Celotno narodno življenje se izraža v narodni pesmi. V narodno pesem je vložilo ljudstvo vse upe in boje, žalost in veselje. Zato bo tudi vsak naš sestanek oživljala narodna pesem. Dolge zimske večere pa bo krajšala dobra knjiga in časopis. Obnavljali se bodo stari slovenski običaji. Tu velja posebno ohraniti narodne noše, ki so najboljši znak ponosa vsakega naroda. Škoda, da tako izginevajo, ker z njimi bo izginil precejšnji kos duše našega naroda. V organizatoričnem delu gredo Mladiški in Dekliške zveze precej vsopredno z orlovsko organizacijo; kaj, ko bi tuptam tudi skupno nastopali? Čvrsta četa Orlov in Orlic, pisane množice fantov in deklet v narodnih nošah; kako veličastna, kako pestra slika. Kaj ne, fantje in dekleta Mladerških in Dekliških zvez, da si čez zimo omislite narodne noše? To je sredstvo, s katerim hranite narodni značaj, med ljudstvom pa vzbujate narodno zavest. Velikanski so učinki, kadar začne mladina razvijati svoje sile. To vedo naši voditelji in ta zavest jih ojačuje. Bog živil — Marija Jaušovec, Videm. (Ali ste hudi, ker sem Vas podpisal? Zato sem Vas, ker bi drugače marsikdo ne verjel, da nam je tako lepo pismo res dekle napisalo. Rekli bi: ah, saj to ste sami v Mariboru napisali! — Ur.)

Koprivnica. Marsikdo bo zamrnil: kaj bodo pa ti povedali! Res je mnogo slabih, kakor povsod, saj še prsti na roki niso enaki. Več fantov, ki so bolj rudarji, kaj radi nagajajo posebno g. župniku, ki bi pa zelo radi imeli le dobre farane. A me dekleta, pa le prekašamo te fantle Poslušajte: Po občnem zboru smo že imele štiri seje, pet sestankov, materinski dan in štiri prireditve. Dne 6. februarja je bila misijonska prireditev »Indijski siroti«. Dne 22. maja smo igrale igro »Fabiola in Neža«. Pri tej igri smo bile igralke tako vesele, kakor še menda nikoli. Pa kako bi ne bile, ker smo na splošno uživale častitke gledalcev. Še danes slišimo pohvalo. Pozneje smo še igrale »Roka božja« in šaljiv prizor »Brez zajterka«. Naše male so že tudi nastopile, in sicer: Zamorčki so bile. To je bilo veselje gledati, kako so se čudile svojemu črnemu obrazu! Fantje pa res nimajo smisla za naše društvo, pač pa so se pridno oprijeli Požarne brambe. Igrali so na našem odru »Samo gasilca hočem« in »Čevljar Janže«. Moram še povedati, da so naši sestanki vedno bolj veseli in živahni. Prečastiti gospod župnik nas še vedno radi naučijo lepih pesmi in nam govorijo o zdravju, cvetlicah, prezirajo grdo modo itd. Me pa tudi skrbimo za lepe govore in deklamacije ter s kakšnim šaljivim prizorčkom razvedrimo svoje matere, katere navadno povabimo k sebi. Tako živimo v Koprivnici! Kmalu se zopet oglasimo, do tedaj Vas pa pozdravlja Vaša Kristinca. (Ali bo kaj novih naročnikov? — Ur.)

Daritev je ime lične rdeče vezane knjižice, ki nam jo je spisal Silvin Sardenko. Dekleta, ki ljubite lepe pesnitve, nabavite si to knjižico. Mladdenke, ki imate pridne brate-dijake, ali hočete razveseliti svojega voditelja, poklonite jim tako knjižico. Čim večkrat jo čitate, tem več najdeš v njej. Ne morem si zaenkrat misliti lepšega božičnega, godovnega ali novoletnega darila od te knjižice. Naroči se pri »Pijevi knjižnici v Ljubljani«. Dekleta, o vsebini te knjižice še v prihodnji številki N. D. več. M. Št.

Dobra knjiga je tvoja najboljša prijateljica. Zdaj, v dolgih zimskih večerih si dobra dekleta kakor pridne čebelice nabirajo duševne zaklade iz dobrih spisov in knjig. Dekleta, ali ste že vse čitale lepo knjižico: Kadar rože cveto? Mladdenke, veste, da tako knjižico je vredno čitati dva-, trikrat. Najlepše pa je, ako se zberó prijateljice, ena čita na glas, druge pa šivajo ali pleto ali delajo kako ročno delo za domačo cerkev ali pa za narodno nošo. Ali delate kje tako? M. Št.

TRAPISTOV JÜREK.

(Januš Golec — Maribor.)

Pred dobrimi 30 leti se je veselil največje in resnične priljubljenosti od Pilštanja do Brežic Trapistov Jürek. Ni bil bogzna kaka imenitna osebnost po poklicu, saj je bil neznaten lončar, in vendar ga je imelo rado vse. Možic je bil majhne postave, močno zakrivljenih nog, prikupljivega obraza, njegov nasmeh med mežikanjem z levim očesom je preganjal slabo voljo. V Drenskem rebru, pilštanjske fаре, je posedal majhno posestvo, ki je preživljalo eno družino. Pripovedoval je sam, da je radi tega lončar, ker ima doma živo pokoro, svojo starikavo ženo — Baro. Ko je našgal lončene posode za velik koš, palico v roke in iz Drenskega rebra po Sotelski dolini. Ni ponujal svoje prvovrstne robe pri siromakih po kočah ter bajtah, imel je svoje stalne odjemalke po najboljših kmetskih hišah.

Za hišo, v katero je stopil Jürek z naloženim košem, je bil poldrug dan praznik. Gospodinja mu je nanosila po prvem okrepčilu počeno posodo, katere se je lotil s klejem in žico. Pri tem prvem opravilu ga je oblegala deca, ker je znal povedati toliko pravljic: o stekleni gori, zlatem vozičku, brezovi dekli itd. Jürekovi povesti so bile vsikdar zaokrožene na novo in tako zanimive, da so držali otroci usteca odprta na stežaj, da bi jim ne ušel nobeden zlog.

Ko je bilo zadoščeno otročadi, je prišla na vrsto hišna gospodinja z odraslim ženskim spolom. Radovedno žensko uho ni znal nikdo tako prijetno božati z novicami iz Sotelske doline kakor Trapistov Jürek. O vsaki gospodinjji je vedel, kako daleč je že z delom na polju, kako debele svinje ima, koliko puranov ter druge kuretnine itd. Prenašal je semena, navetoval zdravila zoper živinske ter kurje bolezni in zaupaval skrivnostno, kje bo letos gostija, kje so obhajali krst ali žalostno sedmino. Ženske so poslušale stoje ter nepremično po cele ure.

Zvečer so zvedeli moški pri hiši, kako je bil obiskan ta ali oni sejem, kako so se gibale živinske cene, kje je dobiti najboljšo kravo, vozno živino ter konja brez hibe in poceni. Jürek je posredoval gospodarjem kupčije od prašičkov v hlevu do vinskega mošta in prodaje grunta.

Na tihem je imel sestanke s hlapci ter z deklami, katerim je navetoval gospodarje in gospodinje.

V čislih nekega božanstva je bil pri odrasli mladini, ki je začela spoznavati svet ter se oklepiti ljubezni. Ljubavno pisemce je izročil na zaupani mu naslov čisto nevidno očesu staršev. Znani so mu bili fantalini ponočnjaki in iz Jürekovih ust je zvedale marsikateri: tamkaj si potrkal zastonj na okno, oglasiti se moraš drugod, da boš dobil tovarišico za življenje.

Veste, da je bil Trapistov Jürek čislan gost vseh župnišč ob Sotli.

Kako tudi ne? Oče je bil dvema trapistoma: patru Bernardu in bratu Izidorju. Pisal se je Gubenšek, odkar mu je pel novo sv. mašo starejši sin v župni cerkvi sv. Mihaela na Pilštanju, se ga je oprijel častni priimek: Trapistov!

Pred 30 leti toraj, ko ni bilo toliko časopisja kakor danes, je bil drenski lončar dobro urejevan kmetski časopis. Jürekova živa beseda je bila resnična in je zadovoljevala vse člane večje gruntarske družine. Prepirov niso rodila Jürekova poročila, saj so bila zajeta iz življenja tako, da niso žalila človeške občutljivosti.

Res, Trapistov Jürek je bil cela desetletja izredna prikazen in velika dobrota za celo Sotelsko dolino. Pri eni hiši se je mudil poldrugí dan, potem naprej in za mesec in pol se je zopet oglasil z novo robo, novicami ter nasveti.

Nekaj nad šestdeset let je bilo Jüreku, ko je izginil neznano kam. Toliko se je zvedelo, da ga je živega odrešila smrt od Bare in sta bila na njenem pogrebu in sedmini oba sina trapista. Ko je zažrnila majka zemlja živo Gubenškovo pokoro, je nestalo Jüreka. Vse mogoče so ugibali ljudje o njegovi usodi. Najbolj verjeten je bil sklep: lončar je bil precej petičen, zlobna tolovajska roka mu je ugrabila življenje, da se je polastila denarja. Pomilovan, da objokovan je bil dobri Jürek od vseh, ki so ga poznali. Ako bi bil znal kdo pokazati njegov grob, bi pohiteli tisoči na oni kraj, da bi se poklonili najhvaležnejšim spominom na nezabnega Trapista iz Drenskega rebra. Pogrešalo je dobrohotnega možica staro in mlado. Cele povesti so šle od ust do ust o njegovih zmožnostih ter končevale s skrivnostnim izginom tega preprostega vseznala.

Po celih dveh letih je vrgla neznana moč Trapistovega Jüreka živega, zdravega in veselega v kraje po Sotelski dolini. Jürek se je pojavil s košem, brzelo je od ust do ust, da se je zgodil čudež, ki je poklical tega ljudem tolikanj potrebnega moža zopet v življenje. Ko se je raznesla vest o lončarjevem ožvjljenju, je bilo slišati povsod vprašanje: Ali si že res videl Trapistovega Jüreka?

Deca smo vriskali od veselja, ko je prikrevsal možiček po stopnicah in odložil v veži svoj koš. Na mah je bila zbrana krož njega vsa hiša, vsak je rinil, da bi se dotaknil z roko te prikazni, ki je bušila med nas bogzna odkod z drugega sveta.

Dedec se je smehljajal hudomušno, potrepal z levim očesom, cepal v radosti z zakrivljenima nogama in razkladal, da ni nobena čudežna prikazen, ampak istiniti lončar, Trapistov Jürek iz Drenskega rebra.

Stara mati je imela celo toliko korajže, da ga je vprašala, kod je hodil in kje je bil ti dolgi dve leti. Še le po tečnem predjužniku smo zvedeli iz Jürekovih ust, kam ga je bila skrila usoda Obsotelčanom in ga pokazala zopet po dveh letih.

»Bog ji daj nebesa«, je začel Jürek, »saj zaslužila jih ni, moja rajna Bara namreč. Kozjanski gospod dekan so poklicali na njen pogreb oba sina trapista Bernarda in Izidorja. Ko smo se najokali in najedli, je bil

Bernard resnega mnenja: »Ate, sami ste ostali med svetom po materini smrti. Kaj se boste ubijali z gruntom in temi piskri na starost, ko je treba poskrbeti za dobrobit duše na drugem svetu. Prodajte posest in z nama v kloster v Rajhenburg, kjer boste v dveh letih isto, kar je vaš sin Izidor.«

Tako-le in še več mi je pripovedoval moj bogomolni sin. Govorili smo po Barinem pogrebu eno celo popoldne. Zvečer sem dal grunt s kočo vred v najem Pustekovemu Blažu s pismenim naročilom: Ako me ne bo nazaj po dveh letih, naj proda imanje za toliko in toliko, izkupiček dobi farna cerkev sv. Mihaela na Pilštanju.

Drugo jutro sem zložil zadnjo posodo v koš, na ramo z njim in v kloster, da postanem menih in se pripravim boljše za večnost, kot se je moja Bara. Piskre in skleda sem nesel s seboj, ker nisem maral stopiti pred gospode kar čisto praznih rok.

(Konec bo sledil.)

MILODUHTEČA SVETNICA.

Trideset let je, kar je umrla ljubka svetnica sestra Marija Celina, ki jo zaradi mnogih čudežev imenujejo »Mala Velika svetnica«. Imenujejo jo tudi »milo duhtečo svetnico«. Rodila se je 24. maja 1878, umrla z 19 leti 30. maja 1897. Starši so ji bili veliki siromaki. Posebno častijo jo na Francoskem, pa že tudi na Hrvatskem. Tako je zapisala sama o sebi: »Ni težko se izveličati: da se dosežejo nebesa, je treba samo trpeti. Mnogo, mnogo hočem trpeti. Prosila sem Jezusa za trpljenje in uslišal me je. Vdala sem se popolnoma v voljo božjo in to je tista velika skrivnost sreče.«

»Družina upravičeno pričakuje, da služim skupnosti, ohranjam njene tajnosti za se, govorim pred drugimi spoštljivo o vseh njenih članih. Domače zadeve se ne obešajo na veliki zvon, družinskih vprašanj ne nosimo na semenj.«

(Iz dr. Rožmanovega fantovskega molitvenika: »Besede življenja.«)

ROPARSKI POGLAVAR.

(Povest.)

Kje se godi povest? — V Ameriki — in sicer v državi Meksiki (izgovarjaj: »Mejiko«!), deloma pa tudi v Združenih državah Severne Amerike. Začne se v mestu Sv. Anton v Severni Ameriki; to mesto leži blizu meje med Severno Ameriko in državo Meksiko. Nadaljuje se v mestu Los Anheles, ki leži čisto na drugem koncu Severne Amerike in je oddaljeno od morja le toliko, kolikor Ptuj od Maribora. Potem gre povest iz Severne Amerike na jug v državo Meksiko; o Meksiki ste zadnja leta mnogo čuli, koliko trpijo tam kristjani. V Meksiki se godi naša povest najprej v mestecu Akapulki ob morju, potem pa gre v velikanska gorovja Meksike, ki se imenujejo Siera Madre. Visoko gori — kakor navrh Pohorja — je mestece Sučo. Še mnogo višje — tako visoko skoraj, kakor je Triglav — je star zapuščen dvor, ki ga imenujejo Hudičevo gnezdo. V tem divjem gorovju se godi povest.

Kdaj se godi povest? Godi se zadnja leta, ko so divjali v Meksiki boji proti Cerkvi.

Katere so glavne osebe v povesti? — Roparski poglavar Ris; njegova četa domuje v Hudičevem gnezdu in je strah in trepet vseh poštenjakov. Ris ni navaden roparski poglavar, temveč dela po tajnih navodilih nekega društva, ki se imenuje: »Dol s Kristusom!« Temu društvu predseduje advokat P i r o. Za Risa ne ve nihče, ne odkod je, ne kako je njegovo pravo ime. — V mestu Los Anheles v Severni Ameriki je velika trgovina, ki ima dva lastnika; enemu je ime S o n o r o; ta je pošten kristjan. Njegova dobra žena mu je vzgojila dva sina: eden od teh je postal frančiškan in je odšel v Meksiko, kjer deluje kot p a t e r A n t o n i j. Drugi sin, M a t e o, pa je že pred leti izginil in ne vejo zanj. Drugi lastnik trgovine se imenuje G o l d e n. Navidez je pobožen, v resnici pa je hinavec in hudoben. Ker sam ni imel dovolj denarja, da bi postal skupno z bogatim Sonorom lastnik velike trgovine, zato je nagovoril svojo sorodnico, staro gospodično Elen, da mu je dala vse svoje premoženje na razpolago. Stara Elen je bila od srca dobra in je imela posebno ljubezen do ubogih; vsakemu je pomagala. — Dž o n Z a g o r e c je bil pravi Amerikanec. Oče je prišel pred kakimi 50 leti tam nekje od Varaždina v Ameriko in si je blizu Sv. Antona v Severni Ameriki napravil lepo kmetijo. Nekoč so ga Indijanci dobili v gozdu in ga ubili. Ko mu je kmalu umrla še mati, je hodil Džon Zagorec po gozdih in vaseh kot lovec; bil je zlata duša in je napravil sklep, da bo vse svoje življenje posvetil temu, da pomaga trpečim in tistim, ki so v stiski. Večkrat je že rešil koga pred smrtjo. Zaslovel je kot najboljši pomočnik tistih, ki so jim roparji ali zločinci kaj hudega prizadeli. Iz daljnih mest so ga klicali na pomoč. — M o j a d a je bil poglavar krščanskega rodu Indijancev; ime tega rodu je »Majo«. — Poleg teh glavnih oseb pa je še mnogo drugih.

»Nekoga so tako-le malo ubili!«

Nad Sv. Antonom je zadremal večer. Trgovine v mestu so zaprli, ljudje so šli z dela.

Džon Zagorec je prihajal po mračni, umazani ulici in se ustavil pred prijazno gostilno. Gospodar ga je pozdravil kakor starega prijatelja in odpeljal konja v hlev. Lastnik te gostilne je bil neki Miklavčič, s Štajerskega doma; zato sta si bila z Zagorcem prijatelja. Kadarkoli ga je zanesla pot k Sv. Antonu, je prenočil pri Miklavčiču, ker je vedel, da bodo tu najbolj skrbeli zanj in za konja.

Za voglom v mračni ulici je bila nizka, zakajena beznica »Pri zelenem modrasu«. Pijani kriki so vpili iz beznice; tu so se zbirali razni sumljivi ljudje, med njimi tudi taki iz onstran meje, iz Meksike. »Pri zelenem modrasu« so se shajali kvartavci, da drug drugega oskubejo.

Tedaj je počil strel.

»Kaj pa je spet pri »Modrasu«?« je vprašal Miklavčič; z Zagorcem je sedel pri večerji.

Pri Sv. Antonu v Ameriki tako-le streljanje nič ni kaj čudnega. Zato sta naša možakarja mirno povečerjala.

Mimo hiše so tekli ljudje.

»Kaj pa je?« je stopil Džon pred hišo in nagovoril hlapca.

»Eh, nič! Pri »Modrasu« so nekoga tako-le malo ubili. Nekega Fipsa.«

Džon je šel k »Modrasu«; vse polno ljudi je že bilo tam. Poleg pravnjene mize je ležal mrtvi Fips. Sredi čela je imel luknjo; iz nje je curljala kri. Zraven mrtveca je stal policist in branil, da se ga nihče ni dotaknil. Vsi so čakali, da pride sodna komisija. Vmes so kričali in krilili z rokami: bili so tu Amerikanci, nekaj napol pijanih Meksikancev, dva Kitajca; v kotu so mrko gledali neki divji pocestnjaki, ki si za vsakega lahko trdil, da ne bi bilo dobro, če bi se srečal z njim na samoti.

Eden izmed njih je bil ubit. »Prokleta!« so škripali tisti v kotu. Bili so sami kvartavci, ki so zahajali k »Modrasu«, da s kartami prigoljufajo denar.

»Saj za to so karte — da goljufaš, kdor se ti da!«

»Tovariš Fips pač ni naletel na pravega!«

Tako so vsak zase razmišljali tisti v kotu. Rekel nihče izmed njih ni nič.

»Prokleta, da nihče ni spoznal Risa! Tega roparja iz Meksike.«

Fips se je tisti večer seznanil z nekima gospodoma pri »Modrasu« ter ju povabil na kvartanje; seveda je Fips goljufal — saj od tega je živel. Zato ga je eden od onih dveh gospodov ustrelil.

Roparski poglavar Ris je to bil. Ko je Fipsa ustrelil, je zakričal: »Jaz sem Ris! Kdor bo šel za menoj, tega pošljem še nocoj v pekel.«

Potem sta on in njegov tovariš odjezdila v divjem diru. Da, zdaj se spominjajo, da so tudi tovariša Risovega spoznali; to je bil »Kozel«; tako ime je imel, ker se je smejal kakor kozliček.

Zakrohotala sta se Ris in Kozel, ko sta oddirjala od »Modrasa« in pustila preplašeno druhal okoli mrtvega Fipsa. Nekaj mož je šlo za njima; toda kaj bo pomagalo, ko sta roparja jahala v oni del mesta, kjer prebivajo Meksikanci; ti bi najbrž Risa in Kozla še branili! —

Džon si je ogledal mrtveca, potem je prisedel k mizi, za katero je sedel navidez odlični gospod; oči pa je imel kakor ptica roparica. Čul je, ko ga je natakar imenoval »Piro«. Džonu se je Pirov obraz vsekal v dušo, da je razmišljal. Piro? Kje je pač slišal to ime? Aha! Tam onstran meje, v Meksiki, je pač neki Piro. Zanj je slišal, da je politik, da dela na prekucije in revolucije in da je hud sovražnik krščanstva. V borbi, ki se je vnela v Meksiki proti Cerkvi, je Piro eden med voditelji. Ali je to tisti Piro? Obraz ima že tak.

Pa tudi Piro je ostro motril Džona. Ravno, ko ga je hotel nekaj vprašati, ga je prekinila sodna komisija, ki je vstopila. Stari sodnik je naročil policistom, da zastražijo vsa vrata, dokler ne bo končal zasliševanje.

»Kdo pozna umorjenca?« je začel sodnik.

Tovariši umorjenčevi so izpovedali, kako so prišli trije Meksikanci v gostilno; Fips je prisedel k dvema in kvartal ž njimi; kako ga je Ris ustrelil in zbežal.

»Ali je šel kdo za onima dvema?« je vprašal sodnik.

Pritrdili so mu, češ, da je šel Ben.

Kje pa je tretji Meksikanec?« je nadaljeval sodnik.

»Tu-le je!« so pokazali na Pira.

Sodnik ga je pogledal, Piro se je priklonil:

»Tako Vas bom zaslišal. — Zakaj ga je Ris ustrelil? Hm?«

»Nič! Nič!« je hitel Fipsov tovariš. »Ta Ris je lump, falot. Največji meksikanski lump, ki je prišel kdaj preko meje na našo zemljo. Fips pa je bil najboljši, najplemenitejši človek, kar se jih je kdaj rodilo v Združenih državah Severne Amerike. Fips je bil —«

»Največji lump in goljuf, ki sem jih kdaj videl. Kdor mi ne verjame, mu počim kroglo v glavo.« Piro je to rekel. Stal je pred sodnikom, oči so mu bliskale. V gostilni je nastalo razburjenje. Ko bi ne bilo polno policistov, se bi bili vrgli na Meksikanca Pira. Ko so se pomirili, je rekel sodnik zasmehljivo:

»Zdi se mi, da je dobil Ris mogočnega advokata. Kdo pa ste Vi?«

»Advokat Piro«, je rekel Meksikanec in pokazal izkaznico.

»Oho«, se je začudil sodnik. »Potem sva si tovariša po poklicu.«

Sedaj je povedal Piro, kako je prišlo do umora. Fipsovi tovariši so glasno negodovali in kleli, le policistov so se bali.

»Dobro, gospod Piro! Kako pa to, da ste prišli skupaj z roparskim poglavarjem tu sem?«

Piru je bilo sodnikovo vprašanje neprijetno.

»Ris ni ropar. Ris je patriot. Ris vrši zelo, zelo važno delo v boju proti Cerkvi. On je za meksikansko vlado velika podpora.«

»Aha, aha!« je kimal sodnik in gledal Pira. »Razumem, razumem.« Vedel je zdaj, s kom ima opravka.

Tedaj je prišel Ben in povedal, da sta Ris in Kozel ušla.

»Vražje konje imata. Z menoj je bil še debeli Vampo; jahala sva in pred mestom bi ju bila skoro dohitela. Sredi ozke ulice je imela Indijanka postavljen kotel nad ognjem, krog in krog je sedela družina. Tu sva mislila, da bosta obtičala. Pa imata res vražje konje. Pomislite! S konji sta preskočila kotel in vso indijansko družino ter izginila v noč. Vampo ju je hotel posnemati. Ko se je s konjem zaletel, je prevrnil kotel in sam je padel sredi Indijancev na ogenj.«

Vse pri »Modrasu« se je zakrohotalo.

»Jaz sem vodil konja preko gorečih polen in sem spet zajahal, da ju dojdem. Pa ju je že skrila noč. Ko pa sem prišel na planoto, sta mi zažvižgala dva strela okoli glave, konj je iz stegna zakrvavel, da sem komaj prišepal nazaj.«

Ko si je sodnik še to zapisal, je komisija odšla. Fipsa so odpeljali v mrtvašnico, pri »Zelenem modrasu« pa so kvartali in pili, kakor da ni bilo nikoli nič.

Stara Elen je izginila.

Ko se je vrnil Džon od »Modrasa« k Miklavčiču, ga je čakal tam Verono.

Verono je imel obširno posestvo, ki je bilo kakih petnajst ur od Sv. Antona. Za svojo družino je kupil lično hišico v mestu Sv. Anton; sam je živel navadno zunaj na posestvu, le vsak mesec je prišel v mesto in ostal nekaj dni pri družini. Nocoj ni našel nikogar doma; spodaj pri vratih je bilo neko pismo. Vzel ga je in si za družino ni bil dalje v skrbi, ker je vedel, da so šli najbrž h kakim znanecem.

Pogledal je pismo; bilo je iz Los Anheles od Sonorovih. Na ovitku je bilo rdeče napisano: nujno! Kaj bi imel prijatelj Sonoro tako nujnega? Naglo je prečital list. — Gospodična Elen je izginila, piše Sonoro. Za božjo voljo prosi Sonoro, naj jim svetuje, kaj naj stori za staro Elen. Res, mnogo nesreč se zgodi v Ameriki; še več pa zločinov.

Nihče drugi ne bi mogel pomagati kakor Džon. Če bi Džona dobil! Verono je vedel, da se ustavlja Džon pri Miklavčiču, kadar pride k Sv. Antonu. Šel je torej tja in imel srečo. Ni si še stola ogrel, ko je stal pred njim že Džon.

»Nocoj boš moj gost«, ga je prosil Verono. »Vsa družina bo vesela.«

Povedal mu je, kar so mu Sonorovi pisali o nesreči stare Elen. Džon jih je vse tudi poznal in se hvaležno spomnil, kako so vsi pomagali njegovi ubogi materi, ko so Indijanci očeta ubili. Takrat so si bili s Sonorovimi, ki so sicer Meksikanci, in z Veronom sosedje. Sonorovi in on so zapustili svoja posestva, le Verono je še ostal, kjer je bil.

Džon je že skoraj pozabil na nesrečo pri »Modrasu«. Le tedaj se je je spet spomnil, ko sta šla z Veronom proti njegovemu domu in je zagledal pred neko gostilno na glavnem trgu — Pira. Kaj hoče ta Meksikanec tu? Ali si išče pomagačev med pocestnjaki, da mu bodo orodje za njegove protiverske naklepe v Meksiki?

Džon in Verono sta šla po stranski ulici, kjer je cerkev sv. Jožefa. Iz cerkve so pobožno donele orgle, z oltarja so radostno bliščale sveče. Kaka razlika vendar med »Zelenim modrasom« in tem svetiščem! Kakor pekel in nebo!

Oba sta obstala za trenutek zamaknjena. V tem so privreli ljudje od večernic, med njimi tudi Veronova žena in hčerke. Veselo so se pozdravili in odšli domov.

Po večerji so se razgovarjali o nesreči stare Elen.

»Kako pa je to, da pismo ni pisal Golden? Saj Golden je svak gospodične Elen«, je vprašala najstarejša hči.

»Seveda bi to bila prej njegova dolžnost! No, kdor ga pozna — ali ga ti poznaš, Džon?«

»Nekaj že. Vem, da je solastnik Sonorove trgovine in da je hinavec.«

»Tako je! Dobro ga poznaš. Hinavsko je njegovo pobožnjaštvo, v trgovini pa goljufa Sonora, kjer more. Sonoro je poštenjak, da malo takih. Zato se bosta prej ali slej ločila.«

»Kaj pravi pa Elen, ki je vse premoženje vložila za Goldna v trgovino?« vpraša Veronova gosa.

»Ah, njej Golden sploh ne pusti do besed!«

»Zdaj je še tako skrivnostno izginila!«

»Gospod Džon se podaja gotovo v nove nevarnosti, ko jo bo šel iskat.«

Džon jih ni več poslušal. Zamislil se je in sam ni vedel, kako so ga objele čudne slutnje: za hip je mislil na Pira in zdelo se mu je, da se bo s tem človekom še kje srečal. Potem so mu ušle misli na Risa. Ris! Pravzaprav je bilo neumno, da bi sumil Risa in njegovo tolpo, da so oni kaj storili stari Elen. Kaj naj bi imel Ris, ki je nocoj ustrelil goljufivega kvartavca, z Elen? In vendar! Džon je veroval v slutnje.

Mar ni že tolikokrat doživel, da so izvabili zločinci koga, ki so mu

obljubovali zlate zaklade, da bi ga potem ujeli in prisilili sorodnike, da jim plačajo visoko odkupnino?

V Meksiki je sicer več roparskih tolp; ne mora biti ravno Risova četa, ki je zvalila Elen. Eno pa je bilo Džonu le gotovo: da so Elen izvalili iz držav Severne Amerike na jug — preko meje: v Meksiko. Tam bo treba iskati. V Meksiki to ne bo lahka stvar.

Prijatelji so še trčili na Džonovo srečo in šli spat. Drugo jutro s prvim vlakom je brzel Džon že od Sv. Antona proti zapadu, na drugi konec držav Severne Amerike, v Los Anheles, kjer so bili Sonorovi.

Čudno pismo.

Trgovina in tovarna »Sonoro in Golden« je bila na najlepšem kraju v Los Anheles. Sonoro je bil bogat Meksikanec, ki se je preselil iz Meksike v Severno Ameriko, ker je bil že sit večnih revolucij v Meksiki. Najprej je imel posestvo blizu Veronovega; tam sta se spoznala z Goldenom, ki se je Sonoru prihljnil, da je z njim začel veliko trgovino v Los Anheles.

Sonoro je vzel sina Matea, ko je izpolnil 20 let, v trgovino. Fant je bil vroče krvi, toda srčno dober; ni trpel hinavstva. Prišel pa je v slabo družbo. Neki uslužbenec ga je tako dolgo podpihoval proti Cerkvi in veri, češ: poglej Golden! Taki hinavci so katoliki! — da je fanta res okužil; Mateo je zasovražil vero. Nekega dne sta oba — Mateo in tisti uslužbenec — izginila. Le svoji materi, ki jo je prisrčno ljubil, je še rekel zbogom; potem pa je zbežal, da nihče ni mogel izvedeti, kam.

Mlajši sin pa je postal frančiškan in se je kot p. Antonij vrnil iz Los Anheles v svojo domovino Meksiko — za misijonarja. —

Ko je prispel Džon, je bilo pri Sonorovih vse narobe. Pet dni je že bilo, odkar je Elen izginila. Golden je sicer obvestil policijo, obenem pa povedal, da noče imeti nikakih stroškov; zato se seveda nihče ni posebno trudil. Zato je Sonoro pisal Veronu.

S solzami je pripovedovala gospa Sonorova Elenino nesrečo; saj jo je ljubila kakor sestro. Iz pripovedovanja je Džon razbral, kakšen je bil Golden nasproti svoji svakinji Elen.

Tedaj je vstopil Golden.

»E, gospod Džon, nalašč radi tega ste prišli? No, to ne bi bilo potrebno; sem že jaz pri policiji vse ukrenil.«

»To ne bo vse skup nič! Hvala Bogu, da je prišel Džon!« se je oglasil Sonoro.

»Nu — na! Seveda!« je Golden zapičil oko v Sonoro. »Nekaj se moramo zanesti tudi na božjo pomoč. Jaz že pet dni molim in se postim in dajem vbogaime. Jaz —«

»O tem ni beseda!« ga je presekal Džon, ker ni mogel dalje prenašati hinavščine. »Trebalo moliti Bogu za hoče, da tudi kaj storimo.«

»In Vi hočete mojo svakinjo iskati?« je vzdihnil Golden.

»Da; če treba, po vsej zemlji!«

»Na naše stroške — seveda!« je še globlje vzdihnil Golden. »Kake stroške nam je nakopala neumna Elen!«

»O tem ne moremo govoriti!« je odločno rekel plemeniti Sonoro. »Gre za to, da rešimo življenje!«

Golden se je razburil:

»Bila je zapravljivka. Razsipala je z denarjem. Treba bi jo bilo pustiti, da gre, kamor jo nese. Kaj bi se brigali za njo!«

Sonoro je srdito pogledal Goldena, njegova žena je sklenila roki, Džon bi bil brezsrčnežu najrajši v obraz pljunil. Golden je spoznal, da se je zaletel.

»Seve! Bila je tudi pobožna. Pobožne izkuša Bog in jih obišče s trpljenjem. Tako se je godilo že očakom v starem testamentu; jaz to po sebi vem.«

»Elen je bila dobra, dobra!« je rekla Sonorova gospa. »Delila je do brote in ni o njih nikoli govorila.«

»Mislim, da so njeno dobrotljivost izrabili zločinci in jo zvalili v past«, je dodal Sonoro.

»Ali bi lahko pregledal hišo in tovarno?« je vstal Džon. Z njim sta šla Sonoro in Golden. Džon je izpraševal delavce; vsi so bili polni hvale za Elen; kakor mati jim je bila. V pisarni se je ravno neki uradnik kregal, da goljufajo kupce pri vagi; marsikakega kupca so si že odbili. Kriv je Golden, ki navaja uslužbenca na tako goljufijo. Ko je vstopil Džon s Sonorom in Goldenom, je utihnil. Džonu pa ni ušlo, kako uslužbenci Sonora spoštljivo pozdravljajo, medtem ko Goldena zaničljivo merijo. Tudi uradniki so bili polni hvale za Elen.

Džon je šel nato v sobo gospodične Elen. Iskal je kako sled. Tedaj je prišel poštar s pismi. Džon ga je takoj ustavil:

»Ali se ne spominjate, da ste zadnje dni prinesli kako posebno pismo za gospodično Elen? Seveda, dobivala je mnogo pisem. Pa ne mislim pisma odtod iz naše države! Po znamki se boste morda spomnili!«

Poštar je nekaj časa mislil, potem je rekel:

»Spominjam se, da je kratko poprej, kot je odpotovala, dobila pismo z meksikansko znamko.«

»Ali se dobro spominjate?«

»Seveda. Saj sem še na svojega fanta mislil, ki znamke zbira; te nove meksikanske znamke še nima.«

»To pismo moramo najti«, je rekel Džon.

Še enkrat je pregledal vsa pisma Elenina; bilo je vse polno prošenj za podpore, le iz Meksike ne.

Džon je šel v spalnico Elenino. Iskal je po vseh kotih, za podobami na steni, v peči; Sonoro je pomagal; tudi Golden je navidez iskal, pri sebi pa se je zadovoljno smejal, ko nič niso našli.

V nočni omarici je našel Džon »Življenje svetnikov«. Pobrskal je v knjigi, da so letele svete podobice po tleh; tedaj je padlo iz knjige tudi pismo iz Meksike.

»Hvala Bogu!« se je razveselil Sonoro.

»Za vraga!« je ušlo Goldenu.

Pismo je bilo iz Akapulke v Meksiki; napisala ga je ženska roka in se je glasilo tako-le:

Velespoštovana gospodična!

Ne upam si skoraj v svoji veliki stiski pred Vas. Neki prečastiti pater mi je dal Vaš naslov in mi povedal, kako dobri ste in koliko nesrečnih solz ste že obrisali; zato si vendar upam in zaupam na pomoč

sv. Antona. — Mojega ljubljenelega soproga so napadli roparji in ga odpeljali. Zahtevajo toliko odkupnino, da je ne zmorem. Če jim v treh mesecih ne pošljem denarja, bodo mojega ljubljenelega soproga ubili in mi poslali njegovo glavo. Strašno trpim. Roparji v gorovju Siera Madre bodo grožnjo izvršili, če jim denarja ne pošljem. Velespoštovana gospodična! Na kolenih Vas prosim, pomagajte mi! Pomagajte mi, da rešim ljubljenelega moža od strašne smrti! Večno Vam bom hvaležna in vse življenje bom delala, da Vam denar vrnem. Moja nedolžna angelčka, moja otročička bosta za Vas molila, ker ste jima ateka rešili.

Velespoštovana gospodična! Vem, da mi kot tujki ne morete kar na slepo verovati. Zato Vas pristrčno prosim, pridite sami v Akapulko, da se prepričate. Zveza z ladjo je zdaj ravno ugodna. Z velikim kopnenjem Vas čakam pri vsakem parniku. Blagoslavljalna bom dan, ko boste prišli.

Iz daljave Vam hvaležno poljubljam Vašo dobrotljivo roko —

Vaša

Filipina de la Savedra.«

»No, zdaj je uganka rešena!« je menil Džon. »Dobro Elen so nasleparili. Pismo je le past; te Filipine sploh ni. Edino, kar je resnično, to je tisto o roparjih. Ti so Elen v Akapulki sprejeli in jo zavlekli v gore.«

»Strašno!« se je zgrozil Sonoro.

»Proklet!« je zakričal Golden. »Lepo stvar nam je napravila ta ženska. Roparji bodo zahtevali odkupnino!«

»Mi jo bomo plačali«, je rekel Sonoro.

»Nič ne dam. Nič!« je kričal Golden. »Naj se sama reši! Brez moje vednosti je šla.«

»Mar ni to Vaša sorodnica?« je zakričal tudi Sonoro. »Mar je niso zapeljali plemeniti nagibi?«

»Žvižgam jaz na te plemenite nagibe!« je divjal Golden. »Denarja ne dam!«

Džon je doslej molčal. Zdaj ni mogel več.

»Fej!« je pljunil proti Goldenu.

»Vi, Golden, ste vsega krivi!«

»Kaj? Jaz?« je obstal Golden pred Džonom.

»Danes sem Vas spoznal, hinavec. Vaša svakinja Vas je poznala že prej. Zato si tega pisma ni upala Vam pokazati, ker je poznala Vašo surovost. Če bi Vi ne bili tako brezsrčni, Vam bi bila tudi to pismo zaupala in bi jo bili lahko odvrnili.«

Sonoro je kimal, ker je vedel, kako se je Elen bala svaka Goldena.

»Zdaj je, kar je! Škoda le, da niste takoj vse ukrenili, da bi jo rešili.«

»Golden vendar ni pustil, češ, da bo že sam vse uredil«, je pripomnil Sonoro. »Hvala Bogu, da sem Veronu pisal.«

»Pet dni smo izgubili. Zdaj je Elen že v roparskih pesteh. Toda obupati nočemo. Že hujše je bilo in mi je Bog pomagal. Tudi tukaj upam«, je rekel Džon.

Sonoro mu je hvaležno stisnil roko; Golden pa je odšel brez besede.

Pri večerji je bila najbolj tiha Sonorova gospa. Ni mislila le na Elen; še nekaj jo je stiskalo. Saj ji je izginil tudi sin, Mateo! O, kako jo je bolelo!

Kje je Mateo? Hvala Bogu, da ji je dal srečo z drugim, ki je pater! Ali pa se bo vrnil kdaj tudi izgubljeni sin Mateo na materino srce?

Tiho je bila; nič ni tožila.

Po večerji se je pripravil Džon na pot. Sonoro mu je dal obilno denarja. Nato je odšel na postajo, da se popelje s prvim vlakom k morju. Spremljal ga je Sonoro in zrl s toplimi željami za njim:

»Bog s Teboj, dobri Džon!«

Vlak je hitel proti Sv. Petru, kjer je bilo pristanišče. Sicer je Džon vedel, da ne pristaja mnogo parnikov pri Sv. Petru. Vendar je zaupal v srečo in božjo pomoč.

Ko je privozil vlak do morja, se je Džon ozrl za kako ladjo. V pristanu pa je bilo vse mrtvo; nobene ladje ni bilo. Neki star ribič je šepal od morja k Sv. Petru.

»He, očka!« ga je zaklical Džon.

Ribič se je ustavil in vzel pipico iz ust.

»Ali bo danes še šla kaka ladja v Akapulko?«

»Ne, gospod.«

»Jutri?« — »Tudi ne.« — »Kdaj pa potem, za božjo voljo?« — »V štirinajstih dneh.«

»V — štirinajstih — dneh! To je strašno!« je obupoval Džon.«

»Danes dopoldne je odpeljala. Zakaj Vas dopoldne ni bilo?«

»Kdaj je pred to šla kaka ladja?« je vprašal Džon.

»Pred petimi dnevi«, je odgovoril ribič in si tlačil tobak v pipo.

»Ali jih je mnogo vstopilo?«

»Le trije; dva gospoda in neka gospa.«

»Ali so vsi trije šli skupaj?«

»Ne! Gospa je šla zase. Jaz sem ji še kovčeg nesel.«

Ko je Džon še pogloblje vprašal, je bil prepričan, da tista 'gospa' ni bila nihče drugi kot gospodična Elen. Prevdarjal je in rekel:

»Jaz moram takoj v Akapulko! Svetujte mi, kaj naj napravim.«

Ribič si je prižgal pipo in jo vzel naglo iz ust; srečna misel mu je prišla:

»Poglejte tja!«

Pokazal je na morje, kjer je v daljavi šla jadrnica mimo.

»To je 'Leteči Amerikanec'. Navadno obstoji pri nas. Danes najbrž ni imel nič blaga za nas. Prihodnja njegova postaja je San Diego. Potem gre dalje in bo obstal tudi v Akapulki.«

»To bi bilo sijajno«, je vzkliknil Džon.

»Saj je tudi sijajno!« je pravil stari ribič. »V eni uri odhaja vlak v San Diego. Tam ladjo še lahko ulovite.«

Džon je bil zadovoljen. Stisnil je starcu dolar, da se je ta kar začudil in zamrmral za odhajajočim Džonom:

»Bog te blagoslovi, neznanec! Za bolno vnukinjo bom lahko kaj dobrega kupil. Tudi tista gospa pred petimi dnevi mi je dala dolar. Bog vaju oba blagoslovi!«

Indijanec išče izgubljeno hčer.

Vlak je peljal Džona proti jugu Severne Amerike na mejo meksikansko. Prispel je v San Diego še pred ladjo. Bil je edini popotnik, ki je vstopil. Ko se je vozil nekaj dni, je videl, da jadrnica nikakor ne zasluži

svojega imena: »Leteči Amerikanec«; lezla je ko polž in pri vsakem gnezdu obstala za nekaj ur.

»Koliko časa bom izgubil«, je stokal Džon.

Na neki mali postaji v Meksiki je vstopil Indijanec; obleka mu je bila siromašna, toda obraz in postava plemenita.

»Kaj hočeš Ti?« ga je premeril kapitan, poveljnik ladje. »Kdo si?«

»Mojada, poglavar Majej.«

»Ali imaš denar za vožnjo?«

»Mojada je reven.«

»Aha!« je zaničeval kapitan. »Poznamo tičke. Če nimaš denarja, se izgubi z ladje!«

Indijanec je začel prositi:

»Pusti me! Mojada išče hčerko Aceno; ona je sladkost mojih let.«

Okoli Indijanca in kapitana so se zbrali potniki. Mimo je prišel Robo, grbavi mornar; slišal je Indijančeve besede in se zarežal.

»Kaj mi mar tvoja Acena!« je rohnal kapitan. »Če ti je dekle ušlo, pusti jo! Alo! Dol z ladje!«

»Acena mi ni ušla!«

»Ja — ja — ja! Poznamo tičke!«

»Mojada bo rad delal na ladji. Dovolj mi je košček kruha in trdo ležišče.«

»Proč!« je zakričal kapitan in bi ga bil udaril. Mojada se je ugriznil in rekel ponosno:

»Beli mož je brez usmiljenja. Tepel me ne bo. Mojada gre.«

»Ne! Mojada bo ostal na ladji!« je nekdo zaklical. Vsi so se ozrli v Džona. »Jaz bom plačal zanj. Kaj velja vožnja?«

»Vi boste plačali?« se je kapitan malo začudil. »Za tega-le capina?«

»Ne za capina, temveč za poglavarja indijskega rodu Majo«, je rekel Džon.

»Hm, poglavar v cunjah . . .« je dejal kapitan zaničljivo.

»Boljše poštenjak v capah kakor capin v lepi obleki!«

Džon je plačal za Mojada pet dolarjev, kapitan je napravil pohleven obraz in ladja je odjadrala.

Potnikom je ugajal Džonov nastop. Komaj je utegnil Mojado poljubiti dobrotnikovo roko, je pristopila neka gospa iz Akapulke.

»Gospod!« je rekla gospa Paledra Džonu. »Gospod, Vi ste divni! Krasni! Sijajni! Čast Vam!«

Džon bi ji bil rad kaj vljudnega odgovoril, pa ni prišel do besede. Gospa je klepetala dalje:

»Na vsak način Vas hočem spoznati. Čujem, da se vozite v Akapulko. Jaz sem tam doma. Seveda Vas povabim. Moj gost boste v Akapulki. Ne branite se!«

Gospa je privlekla dva stola in Džon — hočeš nočeš — se je moral usesti.

»Vi ste Jugoslovan? Srb? Aha, Čehoslovak!«

Gospa ni vedela prav, kje so Čehi in kje Hrvati.

»Vaš narod jaz zelo spoštujem. Da, jutri morate biti moj gost v Akapulki.«

Zvečerilo se je medtem, Džon se bi bil rad iznebil zgovorne ženske; tudi njeno povabilo bi bil rad odklonil.

»Ne, ne!« je hitela gospa. »Vi morate k nam. Jutri imamo pri nas v hiši veselico; vsa mestna gospoda bo pri nas. Vse sami bogataši. Uh, tu boste videli milijone, ki jih nosijo naše gospe v diamantnih prstanih in bisernih uhanih.«

Džon je ta hip zaslišal v temi za seboj rahel šum. Nekaj ga je izpreletelo hladno, kakor kadar čutimo, da nas v temi kdo v hrbet gleda. Napel je oči, pa ni nič videl.

»Škoda le, da moje bratranke ne bo«, je jezicala neumorna gospa. »Oh, ta Vam je lepa! Krasna! Kakor kaka kraljica. In veste kaj? Nima še ženina. Ali to ni žalostno? Ali veste, kaj jaz mislim?«

No, zdaj je Džon vedel, kam pes tace moli; gospa ga je hotela oženiti. Mar se ji je res tako priljubil? No, če je njena bratranka tudi taka klepetulja —

Tedaj mu je za hrbtom nekaj zaropotalo, zagledal je senco, kakor mačka je skočil proti neznancu in ga zagrabil za vrat; bil je Robo, grbavi mornar.

»Lump! Kaj si prisluškoval?« Džon je obdeloval grbavca s pestmi.

Gospa Paledra je vsa prestrašena stekla h kapitanu in je spravila vso ladjo na noge. Robo je stokal.

»Prav ti je, baraba!« je rekel kapitan. »Kaj se plaziš v temi okoli potnikov? Že od prvega dne si se mi zdel sumljiv, lump! Jutri v Akapulki glej, da mi izgineš, da te nikoli več ne vidim na svoji ladji!«

Robo je potuhnjeno odšel. Kapitan se je opravičil, da je mornar vznemiril potnike in kmalu je bilo na ladji vse tiho. Tudi gospa Paledra je odšla spat; sanjalo se ji je, kako je slednjič le ujela moža za svojo bratranko.

Džon je ostal sam na krovu. Premišljeval je; zakaj se je grbavi Robo plazil okoli njega? Kaj bo jutri, ko bo zapustil z njim vred ladjo? Mar ne bo iskal priložnost, da se nad Džonom maščuje? Džona so preplašili tihi koraki. Ko se je ozrl, je stal v mraku — Mojado. Prišel je, da se še enkrat zahvali.

»Zdaj bo Mojado lahko našel svojo rožo, svojo hčer Aceno.«

»Ali ti je res ušla?« je vprašal Džon.

»Ne! Aceno so mi roparji odgnali.«

»Roparji? Za božjo voljo —.« Džon je mislil na gospodično Elen, ki so jo tudi roparji odpeljali. Čudna so pota Previdnosti: mar mu ni Bog sam poslal tega Indijanca, ki ima isto pot kot on?

»Tudi jaz iščem žensko, ki so jo roparji odgnali«, je rekel Džon. Pri-povedoval mu je vso zgodbo z Elen. Indijanec je prikimal:

»Da, da! Isti roparji so to. Čul sem zanje. V gorovju Siera Madre so v Hudičevem gnezdu. Tam bo moja hči; tam bo tudi gospodična Elen. Rešil bom Aceno in tudi tebi bom pomagal, ker si dober.«

Brez besede mu je stisnil Džon roko in moža sta se zamislila. Tudi Džon je že čul za roparje iz Hudičevega gnezda, le vedel ni, kako se imenujejo.

»To je četa roparskega poglavarja Risa«, mu je dejal Indijanec.

(Dalje bo sledilo.)

(Urejuje France Modrinjak, bogoslovec, Maribor.)

1. Šaljivke.
(Posavski.)

V katerem mesecu je najboljšo kositi seno? — Za kaj tudi pohorska dekleta kupujejo lepe čevljičke? — Je že več tisoč let na svetu, pa ni starejše ko en mesec; kaj je to? — Katera »ptica« ima najbolj zopern glas? — Kako napišeš zgorel les z eno besedo? — Kaj ni prav, pa vendar ni greh?

2. Skrito pismo.
(Jožef Novak, Banovski.)

V, 19, e, 14, r, 6, š, 10, l, 3, e, 14, i, 15, r, 6, š, 10, l, 12, a; 14; u; 8; a; 15; k; 25; e, 13, i, 19, r, 6, č, 15, o, 10, n, 23, e, 19, e, 13, o, 15, o, 23; o; 13; e; 21; o; 22; r; 6, d, 15, i, 12, u, 8, a, 15, k!

3. Dve posetnici.

(Ivan Trobej, Pameče.)

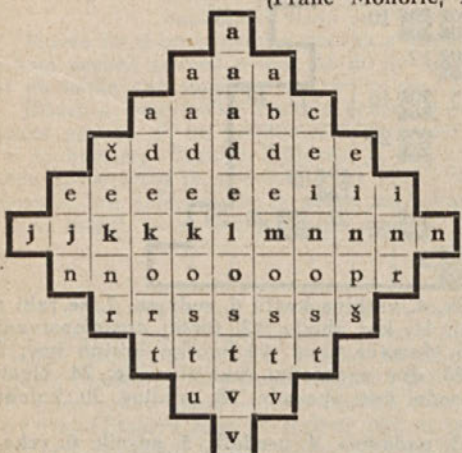
(J. P., Pohorje — Sv. Barbara v H.)

ADAM N. KOŠAN
GORIČANE.

V. ANZ. VODNIK
ŽIRI.

Kaj sta moža po poklicu?

4. Demant.
(Franc Mohorič, Brezen—Vitanje.)

- samoglasnik;
- žensko krstno ime;
- glasbeno orodje;
- mesec;
- številico;
- del kraljevine SHS;
- važna oseba pri vsakem listu;
- rokodelec;
- žival;
- soglasnik.

V smeri debelo tiskanih črk bereš dvakrat ime slovenskega pesnika.

5. Pregovori.

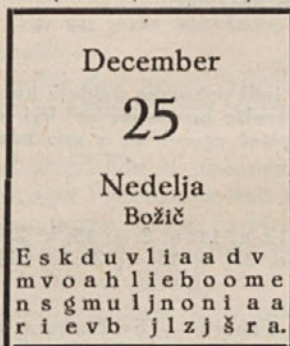
(Karolina Sotošek, Dovško.)

Metla se že dobi, le pometača
večkrat nil
Pokrita miza še ni vse!
Zlato spoznaš v ognju, prijatelja
pa v stiskil
Kar te ne peče, ne gasil
Dobro blago se samo hvalil
Mesec, če ne greje, svetil

Vzami iz vsakega pregovora eno besedo, pa dobiš nov pregovor!

7. Koledar.

(France, Središče.)

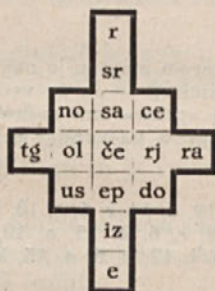
6. Kdo sta to?

(Pohorski.)

Imenski brata bi skoraj bila,
če črka ne bi ju ločila.
Časti ti dnevno prvi zlato tele,
ki zgradile roke so ga vele.
Po svetu širnem drugi se znaji,
zaklade siplje božje med ljudi.

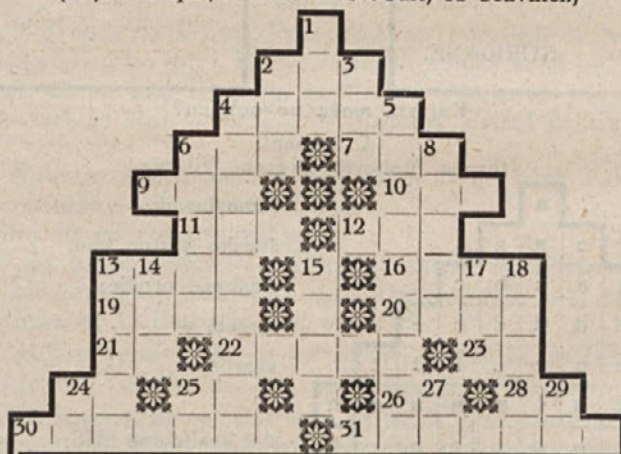
8. Križ.

(Kristina, Vitanje.)

9. Križanka.

(Lojzka Repič, Kutinci — Sv. Jurij ob ščavnici.)

Besede pomenijo: Vodoravno: 2. sorodnik, 4. vsebina kosti, 6. rudna, 7. se rabi pri nakladanju sena, 9. posoda, 10. doba (tujka), 11. kar zbode, 12. turški dostojanstvenik, 13. povelje za »streljaj« (jugoslovansko), 16. domača žival, 19. moško krstno ime, 20. del telesa, 21. členica, 22. sedi na konju, 23. dve zaporedni črki abecede, 24. členica (skrajšana oblika), 25. predlog, 26. dve zaporedni črki abecede, 28. predlog, 30. koledar, 31. mož, ki mnogo zna.

Navpično: 1. vodna naprava, 2. dolina, 3. padavina, 4. urednik, 5. pesnik, 6. reka v Sloveniji, 8. reka v Sloveniji, 13. domača žival, 14. pozdrav, 15. nadležna živalca, 17.

žensko krstno ime, 18. kar se da v puško, 24. ploskovna mera, 25. nikalnica, 27. oblika pomožnega glagola, 29. potrdilo.

— — —

Rešitve pošljite do 12. januarja. Dva tistih, ki bodo rešili vse uganke pravilno (šaljivke veljajo za eno uganke) in ju bo žreb izbral, dobita po dve knjigi, eden tistih pa, ki bodo rešili vsaj pet ugank pravilno, dobi pod istimi pogoji eno knjigo.

Rešitve ugank iz zadnje št. 1927.

Šaljivke: Maček; za »ica«; nikjer; nič, treba jih je nakladati; otrok v plenicah (snop); mlin (kanal).

Zastavica: Kmet je imel samo eno glavo.

Skrit stavek: Največ sveta otrokom sliši Slave! Prešeren.

Dve posetnici: Kmetovalec, tajnica dekliske zveze.

Veriga: Toča, čaša, šala, lava, vaja, jata, tabla, blago, gora, rasa, »sabra«, bláto.

Zvezda: Nikolaj, Korotan, podobar, vodopad.

Skrit pregovor: Iz prve besede vzami prvo, iz druge zadnjo, iz tretje prvo, iz četrte zadnjo črko itd. Dobiš: Kdor visoko leta, nizko pade!

Dva križa: I. A, Ana, Anton, Korošec, Hohnjec, Slomšek, Ignacij, Gabriel, Peter, Vid, n. V smeri debelo tiskanih črk: Arton Martin Slomšek.

II. Oba, Rím, kosec, sreda, marec, vojak, zlato, ena, les. Po sredi: Biserjane.

Kdo je to? Jaz—on (Jázon).

Čudno mesto: Os—jek (Osjek).

Pajkova mreža: številke pomenijo črke iz abecede. Začneš pri 16 v sredi, potem greš v smislu urinega kazalca v obliki polža naprej. Dobiš: Po jezeru bliz Triglava — čolnici plava sem ter tje; — v čolnu glasno se prepeva, — da odmeva od gore. Vilhar).

Ugankar kramlja.

Nov letnik, nov koticček! Ne bo pa ta koticček preveč nov, kajti v njega mislim spraviti vse, kar sem v lanskem letniku povedal na drugem, manj prikladnem mestu. Tudi poročilo o potovanju po Koromandiji pride sem.

V zadnji številki lanskega letnika sem priobčil skrivnost iz Indije pod naslovom: »Kdo je to?« Čeprav sem povedal, da je odgovor v besedilu skrivnosti, ni tega nihče zadel. Zato je žreb razdelil prve nagrade tistim, ki so rešili deset skrivnosti pravilno. Toliko v pojasnilo!

Danes najdeš, dragi ugankar, draga ugankarica, v listu nove bisere, ki sem jih nabral v deželi »bonbončkov«. Saj piše Pavla iz Makol, da, kakor pravi pesnik:

»Tam v Indiji, tam v Koromandiji
bonbončki visijo raz veje« . . .

Morda so ti moji biseri v sorodu z bonbončki! Ker pa vem da imaš rad(a) sladkarije, ne bom preveč govoril o tem, da mi ne odideš sam(a) v Koromandijo ter bi potem moja pot ne imela več smisla.

Biseri — bonbončki! Pustiva druge in govoriva o prvih. Ker že abecedo iz lanskega letnika poznaš, Ti bo marsikatero skrivnost letos lahko uganiti. Kaj pa »Koledar«? Ali si si že kupil(a) »Pratiko«? Morda ti ona kaj pomaga do jedra skrivnosti. Če pa poznaš dobro poštevanko in seštevanje ter preštevanje, boš brez »Pratike« uganki kos. Le korajžno se loti dela. »Križ« je sličen kraljevemu pohodu, vendar ni to. Pazi pa, da Te ne bo kdo križal, če se boš predolgo mudil(a) pri »Križu«.

— — —

Micika Strajnsak. Mislim, da se me ni treba nič bati. Anton Bosilj želi vsem ugankarjem in ugankaricam veselo novo leto. J. P. Pohorje. Joška iz Banata se bojiš? Čeprav je orožnik, vendar bo milo postopal s Teboj, akoravno izve, da praviš o njem: »Joško je zato pustil nagrado pri »klobuku gospoda župnika«, ker se je bal izdati svoje pravo ime.« — Eno uganke sem že priobčil, ostale pridejo. Pošlji šel Neža Horvat (Trnjeva roža iz Jerihe). Nič ni tako skrito, da bi ne bilo kedaj očito! In tudi Tebe sem jaz takoj odkril. Obilo sreče in blagoslova v novem domu! Hvala za voščilo in pozdrave! Hriberski. Kar je dobrega, sem priobčil. Dekle iz Laporja. Je že prav! Da je le v vsaki hiši naš list, Anton Kušer. Zdi se mi, da tudi Ti nisi verjel, da »Kristina, Vitanje« nima tudi drugega imena. Zato poizvedi zanj in poročaj! Marija

Murko. Z odgovorom sem zadovoljen. Le rad bi vedel, koliko let je tlačilo revico pred dvakrat 365 dnevi, da bom vedel, kdaj me pride Abraham obiskat. Veronika iz Laporja. Lahko bi mi pa že zaupala svoje pravo ime. Saj Te ne izdam, če tako želiš Fani Močivnik. Pošlji kaj boljšega! Pavla Frlež. Ali si bila zelo lačna, ko si radi ugank pozabila na kosilo? Revical Poleg bonbončkov pa je v Koromandiji tudi mnogo pelina. Pa Tebi pelina ne dam, ampak le bonbončke. Hvala za voščilo in »dober tek« pri poticah! Martin Divjak. Ne bo nič! Pošlji šel B. Moravec. Mislim, da ni odromala Barika na oni svet, odkoder ne bi mogla pošiljati rešitev. Naj si le naroči »Naš dom«. Da pa sem vesel sestric, se razume samo po sebi. Tončka Čokl. Nič Ti re zavidam »cukrčkove«, a vеди, da so tudi orehi, čeprav so trdi, dobri. Le pokusi! Ko pa se boš o praznikih najbolj sladko držala, se spomni ugank in urednika. N. N., Krčevina — Štuki. Podpiši se vsaj, da bom vedel, s kom imam opraviti. Anton Slodnjak. Uganka pride, čim bo mogoče! Jože Krajc. Miklavža se prav nič nisem bal. Huje bi bilo s »krampusom«. Pa tudi z njim bi se pobotala, ker nosiva oba črno suknjo. Pazi pa, da Tebe kdaj ne odnese. Ela Cencelj pošilja pozdrave Kristini Mačkošek in Angeli Vanovšek. Miha Kamplet. Z uganko ne bo nič, ker je preobširna. Pošlji šel Pepca Narat. Vsem trem! Kar je dobrega, sem priobčil. France, Pušinci. Čudno se mi zdi, da Ti je ura tako prirasla k srcu. Demant je dober! Hvala za pozdrave! Slavko Žličar. Nekaj dobrega! Franjo Uršej. Če imaš kaj dobrih ugank, jih le pošlji! Frida Prapotnik. Zakaj bi bil hud, če mi pošleš katero svojih ugank? Le kmalu pošlji! Anica Poštrak. Torej Ti še hodi po glavi romanje na Velehrad? Micika iz Plešivice pošilja pozdrave Bariki Moravec in Fridi Prapotnik. Trezika Škerget. Kakor je razvidno iz pisma, se res misliš kmalu vpreči v zakonski jarem. In mene misliš povabiti na gostijo?! Radoveden sem, če boš mož-beseda. Julka iz Poljčan. Da si bila na občnem zboru v Mariboru in me iskala, je lepo ter me zelo veseli. Čudno pa je, da me nisi izsledila. Ves čas sem te namreč opazoval tam od vrat. Celo kislo si me večkrat pogledala. Glej, da me boš drugič tudi našla, če me že iščeš. Obilo sreče v bodoče! Martin Spolenak. Tvoja mreža mi preveč ne ugaja. Pošlji zopet! Malika Mirt. Iz pisma vidim, da Ti še romanje na Velehrad vedno hodi po glavi. Ali je bilo prijetno? Vsem ugankaricam (no, pa tudi ugankarjem) želiš srečno novo leto. Ko se zahvalijo, ali vrnejo voščilo, Ti sporočim brzojavno. Do tedaj pa bodi zdrava in zelo agitiraj za »Naš dom« in ugankarski kotiček. Kristina Mačkošek. Najbolj Ti je ugajalo v knjigi »Kadar rože cveto« poglavje o predolgem jezičku. No, priznanje je korak k poboljšanju! Ali pa Ti je že očitil kdo predolg jeziček? Menda nel Minka B—nc. Zelo me je ganila Tvoja usoda. Morda pa se še vendar kdaj vidival G. »Zrebu« pa Te bom že priporočil. Veseli me, da si tudi začela uganke sestavljati. Le korajžno naprej in ne obupaj, če Ti enkrat spodleti. Terezinka, Blaguš. Ali si si me predstavljala res kot kako strašilo, da si se me bala, dokler me nisi videla? Gotovo Ti me je pokazala kaka tretja oseba, le žal, da še ni Tebe meni. Upam pa, da to ob drugi taki priliki storiš sama. Uganke pa še pošlji! —

Kdor želi pismen odgovor, naj priloži znamko. Ako hoče kateri ugankar ali ugankarica skriti v listu svoje ime, naj to v s a k o k r a t posebej sporoči. Podpiše se naj s pravim imenom, kateremu pridene ime za list. Na pisma s samo nepravim podpisom se v bodoče ne bom oziral. Vsem pa najlepša hvala za božično in novoletno voščilo.

Kako so reševali naši ugankarji? (Številke v oklepajih povedo, koliko ugank je posameznik rešil pravilno.) Jožef Novak, Banovci — Križevci pri Ljutomeru (10); Katarina Čeh, Krčevina pri Mariboru (7); Dekle iz Laporja (10); Pavla Frlež, Makole (4); Ivan Trobej, Pameče (4); Alojzija Mlinarček, Angela Pepelnak, Pepca Narat, Naraple (5); Hriberski (6); Jože Cvikel, Terčova — Sv. Peter pri Mariboru (7); Tončka Tratnik, Rožički vrh — Sv. Jurj ob Ščavnici (10); Minka Erjavec Majšperg (5); Terezinka, Blaguš (10); Minka Bitanc, Senovo (9); Micika Pestiček, Štrihovec — Št. Ilj v Slov. gor. (9); Urška Mandelc, Rečica — Šmartno ob Paki (7); Ludovik Bergant, Sv. Lenart nad Škofjo Loko (7); Kristina Mačkošek, Brezno (10); Martin Spolenak, Repno (8); Julka iz Poljčan (10); Trezika Škerget, Spod. Krapje (10); Micika iz Plešivice (10); Jožef Čuš, Gabernik — Juršinci (10); Malika Mirt, Senovo (8); Anica Poštrak, Lahonci — Sv. Tomaž pri Ormožu (10); Frida Prapotnik, Velika Nedelja (10); Ivan Premerl, Nova cerkev (8); Franjo Uršej, Slovenjgradec (8); Slavko Žličar, Ponikva (3); Janez in France Pušinci pri Ormožu (10); Petka Gubenšek, Poljčane (10); Miha Kamplet, Sladka gora (9); Jurij Prapor, Stična (7); Ela Cencelj Tremerjer pri Celju (2); Ivan Pirtovšek, Dovže — Mislinje (6); Jože Krajc, Sv. Rupert v Slov. gor. (7); Anton Slodnjak, Sv. Lovrenc v Slov. gor. (10); Neža Sajko, Imeno — Podčetrtek (9); Lojzika Repič, Sv. Jurij ob Ščavnici (9); N. N., Krčevina

— Štuki (8); Tončka z Poljčan (10); Martin Divjak, Rožički vrh (10); Barika Moravec, Velika Nedelja (10); č. g. Franc Lovrenko, Samožani (10); Joško z Brda (10); Fani Močivnik, Šmarje — Sevnica (5); Veronika iz Laporja (7); Marija Murko, Maribor (7); Jožef Potočnik, Paka — Vitanje (8); Karolina Sotošek, Dovško (8); Micika Strajnsak, Rožički vrh (10); Anton Bosilj, Zavrče (4); J. P., Pohorje — Sv. Barbara v Halozah (8); Neža Horvat, Zagorci — Jursinci (7); Matija Močilnik Prevalje (10); Francka, Sp. Krapje (10); Micika Teichmeister, Proseniško — Sv. Jurij ob juž. žel. (6); Micika Lovrec, Preseka — Središče ob Dravi (6); Janez Kos, Ljubnica — Vitanje (0).

Nagrado so dobili: Tončka (Čokl) iz Poljčan; Joško z Brda; Micika iz Plešivice; Minka Bitanc, Senovo; Jožef Potočnik, Paka — Vitanje.

Sv. Venčesl pri Slov. Bistrici. Enkrat mora biti vse prvič, tako sem mislila, ko sem sklenila, da hočem tudi jaz pisati par vrstic v N. d. Sicer bi pa bil ta prvič menda že zdavnaj prej, samo če ne bi imeli tam v uredništvu tistega strašila — urednikovega koša. Kaj naj Vam pa sedaj poročam? Morda li, kako kaj napredujemo v tem ali onem društvu? Žal, da tega ne morem, ker nimamo razen še mlade dekleške Marijine družbe nobenega drugega društva. Toda ta nedostatek bi lahko pozabili, če bi prihajal med nas v obilnejšem številu splošno priljubljeni, a tukaj še tako malo poznani Naš dom. Starši, če hočete, da ne bodo Vaši sinovi in hčere iskali razvedrila po gostilnah ter Vam napravljali težkih skrbi, naročite jim »Naš dom«! Boljšega razvedrila kot jim ga nudi ta list in še za tako malo ceno, jim pač ne morete dati. Ve dekleta ter fantje, ko si zaželite po utrudljivem delu poštenega razvedrila, vzemite v roke »Naš dom«, in vsa utrujenost ter želja po kakšni drugi zabavi Vas bo minila. Če ga pa sami nimate naročenega, naročite brž tega odkritosrčnega mladinskega prijatelja. Prišel je čas, ko treba obnoviti naročnino, obenem pa pridobivati novih naročnikov. Zato porabimo sleherno priliko, da vsak dosedanji naročnik pridobi še vsaj pet novih. Z željo, da se to uresniči, pozdravlja vse čitateljce ter čitatelje »Našega doma« — dekle od Sv. Venčesl (Malo pozno je prišlo to pismo, kajne? Naslovili ste ga na upravništvo, pa sem ga dobil le slučajno in zadnji trenutek v roke. Zato je na platnicah; kajne, da ne zamerite? Na svidenje! — Ur.)

Naročniki, ki so do 16. decembra plačali naročnino za l. 1928. (Številka v oklepaju pomeni dinarje): Maribor: Ferencič Jož. (12), Božič Dragica (6), Purčaj Barbara (12), Belak Jozefa (12), Škrabl Fr. (12), Gosnik Ana (12), Belec Marija (12), Štamper Jak. (12), Cvetko Jos. (12), Zotter Ivanka (30). — Ljubljana: Kobale Anica (20). — Pragersko: Tkavc Anton (12). — Rače: Lešnik Blaž (12). Šoštanj: Stvarnik Marija (12). — Makole: Babšek Simon (20), Pepelnak Rok (20), Kolar Edvard (20), Golob Viktorija (20), Verdnik Tilika (12), Brglez Fr. (12), Skledar Ciril (12), Pinter Rud. (12), Brglez Anica (12), Frlež Pavla (12). — Laporje: Kralj Tilika (20), Pinter Simon (12), Uršič Jožef (12). — Sv. Jakob v Slov. gor.: Štiks Konrad (12), č. g. Boštele Ant. (20), Ornik Ant. (12). — Ruše: Pijavec Antonija (12). — Sv. Ana v Slov. gor.: Kolerič Jož. (12). — Rimske toplice: Deželak Matevž (12). — Koška: Komarek Ana (12). — Pesnica: Brglez Matilda (12), Drogz Ivana (12), Kajbič Mar. (12), Pavalec Malika (12). — Sv. Jurij ob šč.: Andrašič Mar. (12). — Slivnica: Lešnik Ivana (12). — Cirkovce: Zepan Gašpar (12). — Ormož: Markovič Fr. (14). — Sv. Barbara: Koprivnik Neža (12), Tertinek Ana (6). — Komenda: vlč. g. Zabukovec Jan. (20). — Kotlje: Navodnik Marija (9). — Mežica: Švikart Anton (12). — Pušcava: Pavlič Zofija (12). — Vrnski: Podbregar Ana (20). — Sv. Marjeta ob Pesnici: Senekovič Otilija (12). — Sv. Marko n. Ptuja: Zelenik Jurij (12), Janžel Kat. (12). — Sv. Anton v Slov. gor.: Horvat Jak. (12). — Št. Janž na Dr. p.: Sagadin Tomaž (12), Lešnik Bl. (12), Krepfl Jak. (12). — Vurberg: Drogz Fr. (12). — Sv. Peter pri Mar.: Slaček Janez (12), Bregant Janez (10). — Jarenina: Dekl. zveza (20), Denčar Ana (12). — Hoče: Solina Ign. (12), Breznik Jan. (20). — Št. Ilj v Slov. gor.: Gornik Jož. (12). — Sv. Lenart v Slov. gor.: Belna Ana (12). — Sv. Križ: Maček Mar. (12). — Sv. Duh: Pupaher Al. (12). — Sv. Trojica v Slov. gor.: Erman Julijana (12). — Bresterica: Vidovič Martin (12). — Kamnica: Valher Josipina (12), Dobaj Alojz (12). — Selnica ob Dr.: Požanok Janez (12). — Ljutomer: Vaupotič Marko (12), Brunčič Peter (12), Mlinarič Amalija (12). — Kostivnica: Kampos Anton (12). — Sv. Jurij ob juž. žel.: Ketiš Ivan (20). — Sv. Jurij v Slov. gor.: Divjak Roz. (12). — Jursinci: Pignar Ant. (12). — Središče: Brumen Vincenc (3). — Iz tega in nadaljnjih seznamov boste sami lahko ugotovili, če smo Vam točno zapisali poslano naročnino. In o zemskih naročnikih ne bomo tiskali. Pri poverjenikih, ki so N. d. prevzeli v razprodajo, bomo tiskali le, koliko izvodov so prodali, ne pa dinarje.

Ivan Cankar, Zbrani spisi VI. zvezek je izšel ter je cena broširani knjigi Din 68.—, v polplatno vezani Din 84.—, v polusnje vezani Din 110.—.

FRANC STRUPI V CELJU

Vam priporoča svojo
zelo bogato zalogo steklene ter
porcelanaste posode, svetiljk, le-
pih okvirov, ogledal, raznovrstnih
šip itd.

Prevzema vsakršna steklarska dela

Najsolidnejše cene in točna postrežba

!! Na drobno !!
Na debelo !!

PRVI IN EDINI SLOVENSKI ZAVAROVALNI ZAVOD VZAJEMNA ZAVAROVALNICA

DUNAJSKA CESTA
ŠT. 17.

V LJUBLJANI

DUNAJSKA CESTA
ŠT. 17

SPREJEMA: V POŽARNEM ODDELKU: ZAVAROVANJA VSEH POSLOPIJ IN PREMAKLJIVIH PREDMETOV, KI SE POŠKODUJEJO PO OGNJU, STRELI IN PO EKSPLOZIJI SVETILNEGA PLINA, CERKVENE ZVONOVE PROTI RAZPOKI, STEKLO IN ZRCALA PROTI UBITJU PO ZNATNO NIZKIH CENAH. — V ŽIVLJENSKEM ODDELKU: ZAVAROVANJE NA DOŽIVETJE IN SMRT V VSEH SESTAVAH, ZAVAROVANJA NA OTROŠKO DOTO, RENTNA IN LJUDSKA ZAVAROVANJA POD NAJUGODNEJŠIMI POGOJI.

PODRUŽNICE: SARAJEVO, KOROŠČEVA UL. 15; ZAGREB, HATZOVA ULICA 12; CELJE, CANKARJEVA ULICA 4; SPLIT, ULICA XI. PUKA 22; BEOGRAD, KNEZ MIHAJLOVA 7.

CENIKI IN POJASNILA Z OBRATNO POŠTO BREZPLAČNO.
ZANEŠLJIVI POSREDOVALCI SE VEDNO SPEJEMAJO.